

BARANYI FERENC
KÖNYÖRGÉS APÁTIÁÉRT

ÚJ VERSEK
1987-1997

TARTALOM

E KÖNYV INDOKLÁSA

A FAL ÉS A FEJ BALLADÁJA

BALLADA A VILÁG KEREKÉRŐL
HOL VOLTAK?

MOST AZTÁN

KÉRDÉSEK MINDNYÁJUNKHOZ

anniVERSaïre

UNIFORMIS

NEM VOLT MÁS ÚT

A FORRADALOMÉRT

NINCS

VERSEK A KIEGYEZÉSRŐL

I. VAN HELYZET...

II. A FAL ÉS A FEJ BALLADÁJA

III. TORINO, 1876

MÁRCIUSOK

A SZÓZAT MARGÓJÁRA

TOLDI ÉJSZAKÁJA

HABOKBA ILLANT

ADRIENNE LECOUVREUR

NÓTAKIRÁLYNŐ

ÍGY VAGYUNK

FIGYELJ RÁM

MÁR ÚGY ENYÉM

DANTE BEISMERÉSE

PAOLO MALATESTA SUMMÁJA

JÓZSEF TESTVÉREI

A GECSEMÁNÉ KERTBEN

MAGDALAI

MORITURI

PUCCINI

IGOR HERCEG

LENSZKIJ TÖPRENGÉSEIBŐL

PUSZTAI PRÓFÉTA

BÁNK PANASZA

LADÁNYI HAGYATÉKA

ZÖRGÖTT A KÖLTŐ

KI DALLÁ LESZ

MAGYAR ÍRÓK

BallAdy

NYILATKOZAT

URAM BOCSÁSS MEG NÉKIK

MERT AZ EMBER

GYÖNGYHALÁSZ

BOGÁR IMRE BÚSULÁSA

BETYÁRBECSÜLET

MEGÉRTÜK

NEGYVENNYOLCAS KÉRDÉSEK

HUMANIZMUS

EZ VAN

VERSMAGYARÁZAT

TELEKOSÁR

FAUST PANASZA

KÉK MADÁR - ZÖLD FÁK

ALÁZATOS KÉRELEM

TOSCA

ÖNBÍZTATÓ

CSALÓDÁS A LÓBAN

CSAK A FÉLELEM

BETYÁRBECSÜLET

VÁCI ÚT

VIZAFOGÓ

TAKARNA SÍRIG IS

KOLLABORÁNS

ÜZENET A GOLGOTÁRÓL

BOTCSINÁLTA ÁBRAHÁMOK

SUM(M)ÁK

1. A MANTUAI HERCEG SUMMÁJA

2. NÉPEM SUMMÁJA

LUCIFER SONGJA

TÁMOGAT, TŰR, TILT

KIKÉREM MAGAMNAK

HETVENKEDŐK

1. NE KÍMÉLD MAGAD

2. ELŐLEG

PINCÉBEN

EGY KÓBOR GIULLARE SÓHAJA

GUIDO DA POLENTA LÁNYÁNAK

LAKODALMÁN

CSODA

RÓZSA

AKÁRHOVÁ JUTOK

NE HIDD A FÉNYT ÖRÖKNEK

AZ ELSŐ SZÜRKE SZÁLAK

AKKOR MÉG

OLYAN NEHÉZ

GIZELLA ÚT

GYÖTRELMES ÉDEN

EGY EZREDÉVRE

ISMÉTLŐDŐ TÖRTÉNELEM
HUSZAS ÉVEK
ÖTVENES ÉVEK
KILENCVENES ÉVEK
TÁVOLI ÉVEK
MAGYARSÁGVIZSGA
APRÓDINDULÓ
HIÁNYA GÚZSNAK
KOSSUTH LAJOS TÉR 1992. OKTÓBER 23.
SZÍN ÉS FONÁK
A MUNKANÉLKÜLI BALLADÁJA
VIZAFOGÓ
HÚSVÉTVASÁRNAP

KIFOSZTVA

HEGYESHALOM
KIFOSZTVA
VAKMERŐ REMÉNYEK
HAZAFFYAK MÁJUSA
VISSZAÚT HOZZÁJUK
MI MIT NYOM?
EGY PARASZTKÁDERRE
TRÓNKÖVETELŐ
HŐSÉG HAVA
HIÁNYOS MONDAT
E.T.A. UTOLSÓ SZERELME
SZALKAI IZZÁS
NEM SKANZEN EZ
FEKETE
RONDÓ
SCHODELNÉ
PIAF
A CSODÁLATOS MANDARIN

ZENE, BELÜL
AZ LENNE JÓ
KENYERESEMNEK
A SZOKNYAPECÉR FRANCESCO DEL
SARTO SUMMÁJA
EGY FARAGATLAN SZENTNEK
SIGMOND PISTÁNAK - AMIKOR
FELVIRRADT ÉLETE HUSZONEGYEZREDIK
NAPJA
KIVILÁGOS KIVIRRADTIG
VALAMI
INTELEM
„... MAGYARNAK SZÁMKIVETVE”
VASPÁLYA
KEZÉT FELTARTJA

LEGÚJABB VERSEK

EGYSZERŰ
ANDALÚZ BALLADA
ASSZONYARCOK
KIELO FEJFÁJÁRA
KICSIT FEHÉREBB LETT
MÁNIA
MERT ERŐSEBB A DAL
BUKOTT ANGYAL
FELHŐK ÉS VONAT
OPERABÁL
EGY NÉPMŰVELŐ HALÁLÁRA
CSEMŐ
KÖNYÖRGÉS APÁTIÁÉRT
MÁJUS
A KÉRDÉSEK FOLYTATÁSA

E KÖNYV INDOKLÁSA

Csaknem három évtizeden át tíz-húszezer példányban fogytak el pillanatok alatt a versesköteteim. Nem dicsekvés ez, hanem dokumentálható tény. A népszerűség különben sem érték-mérő, de szó nélkül elmenni mellette felelőtlenség. Nekem sem a hiúságomat legyezgette, hanem törvényként írta számomra elő: mivel sokan figyelnek rám, ne csak magyarul, hanem magyarán is szóljak mindig. Egyenesen, mint a kaszasuhanás.

A világ mai átrendezőinek nem érdeke, hogy a kisemberekhez pontos költői szavak jussanak el. A végén még kinyílna a csipájuk - s nehezebb lenne olcsó munkaerővé alázni őket. Ezért mostanság a verseskötetek csak néhány száz példányban jelennek meg, maroknyi ínyenc örömeire vagy bosszúságára.

Híveim nem fogytak el. Gyakran meg is hívnak író-olvasó találkozóra. Szinte mindig szemrehányással fogadnak: milyen kár, hogy évek óta nem írok verseket...

Elképedve hallgatom őket: meggyőződéseim, hogy most írom pályafutásom legfontosabb verseit. Csak hát kis példányszámú füzetekben jelennek meg, nem jutnak el hozzájuk. Én nyugodt vagyok, hiszen ezeket a füzeteket is bevételezi az Országos Széchényi Könyvtár, hetven év múlva tehát hozzájuk férhet a kutató. Ám az lenne az igazi, ha a most élő kisemberekhez is eljutnának, hiszen elsősorban az ő igazuknak igyekszem érvényt szerezni a verseimmel.

Ezért ez a könyv. Az elmúlt évtizedben megjelent *Z-füzeteimet* - *A fal és a fej balladája*, *Betyárbecsület*, *Vizafogó*, *Kifosztva* - foglalja magába. Meg a legeslegújabb verseimet is. Hatalmas hála érte a Mikszáth Kiadónak, amely áldozatot is jó szívvel hozott azért, hogy megjelenjen.

Baranyi Ferenc

A FAL ÉS A FEJ BALLADÁJA

BALLADA A VILÁG KEREKÉRŐL

*„Proletár, folytatnám, de unnád,
tudod, hogy nem élsz lazacon, -
amíg tőkések adnak munkát,
a tőkéséké a haszon.”*

(József Attila)

Ha unod is, én folytatom,
mert érdemes rágódni rajta:
a tőkéséké a haszon,
s ezután sem telik lazacra.
Akinek kezében a balta:
gyújtóst is másnak vág vele,
de azért nincs okunk panaszra -
fordult a világ kereke.

A bársonyszék csak arra jó,
hogy belesüppedve a nemzet
nevében néhány naplopó
elparentálja azt a rendet,
mely mindmáig nem született meg -
elbánni hát könnyű vele.
Ma nyugatnak, tegnap keletnek
fordult a világ kereke.

Van címerünk, új utcanév
pöffeszkedik megannyi táblán,
de ázottak önérzetét
sérti a vetített szivárvány.
Abból lesz áldozati bárány,
ki a farkast teperte le,
sorsunk nem fordul jobbra már - ám
fordult a világ kereke.

Proletár, az vessen magára,
aki önként nem látja be:
előre gördülünk, ha hátra
fordul a világ kereke.

HOL VOLTAK?

Hol voltak akkor ezek, amikor zengett az ég?

Amikor fogtuk az ásó - és nemcsak a zászló - nyelvét
s beszórtuk hit kölesével a földrész parlagait,
hogy - miként ért mag a zsákba - lelkekbe peregjen a hit?
Amikor B-t csakis A-ra mondott az írástudó
és elvek szép fedezéke mögül tüzelt ki a szó,
amely sosem lehet rab attól, hogy fegyelmezett -
mikor a lét volt a tét, mondd: hol voltak akkor ezek?

MOST AZTÁN

Most aztán vérszemet kapnak a fű alatti
rovarroganciák petét a napra rakni -
és erdőn és mezőn nő a bogártalom,
már nem is füveken, hanem faágakon.

A bolhaköhögés már kardallá avanzsált
(bolhából - mely köhög - kitelne ötven új párt),
velük cincog a jól felfogott kiségerdek -
hol nincs sok macska, ott a cincogás temérdek.

És katedrára ül minden falubolondja
s a krétánál bizony fontosabb lesz a spongya:
felírni komplikált - törölni egyszerűbb.
Balgák az államok, mert nem mind Egyesült.

Most aztán összeáll, mi nem tarthat össze,
agyaggal nem barát a humusz és a lösz se,
de mégis anyaföld lenne ez is, az is,
akár salak, akár sétányra szórt kavics.

Eltársak, végül is mi a túróható fel?
Van nyáron vadgyümölcs, télen kopott pulóver,
a csillag ágait se csökkentette pártom:
maradt az öt. S elég jól látszik mind a három.

KÉRDÉSEK MINDNYÁJUNKHOZ

Ha itt mindenki jól tudta
és világosan látta
és előre figyelmeztetett
és bátran szembeszállt -
akkor ki a fene verte vörösre a tenyerét
a mámorosra hergelt nagygyűléseken?
És ki bőfögött meglegedetten,
amikor a kiválasztottak asztaláról
veknik is potyogtak, nemcsak morzsák?
És ki vigyorgott vásott diadallal,
amikor a védtelen üzemekből
hazamentette túlméretezett
hányadát az elprédált jövőnek?
És ki kérte számon a lecsapott
emberfőket, amíg a saját feje
nem fájhatott az országos emésztés
ütemre horkoló időszakában,
mert alva is a „ne szólj szám” arannyal
befuttatott igazságát motyogta?
És ki fogadta el az ingyenes
gyógykezelést és oktatást, az olcsó
színházjegyet a kispénzű hazától,
miközben a háromszín lobogót
csak rongyot rázni vette a kezébe?

Ki játszik rá a tettetárs tömeg
jócskán megkésett szégyenérzetére?

anniVERSaire

A hatvanéves Thierry Árpádnak

Még Kalocsán sincs púder a gereblyén -
mondotta Krajczár Imre hatvanegyben.
Igaza volt. Akárhogy is szeretném
cáfolni őt, nincs ellenérvem egy sem,
hisz tétele ma is megdönthetetlen,
ellene púder, gereblye se lázad,
még akkor sem, ha sikk a légy a tejben
s a káposztára is kecskék vigyáznak.

Ám nincs veszély: a púder fémdobozban
unatkozik s csupán arcbőr az álma,
a gereblye sem vágyódik titokban
más porra, csak az ágyások porára -
biztos tehát a rend harmóniája.
Ki rója fel Deáknét és a vásznat?
Ki rója fel, hogy cinkezett a kártya
s a káposztára is kecskék vigyáznak?

Te felróttad - s megértél hatvan évet.
Hogy képzeled? A kettő nem megy együtt.
Amúgy se hosszú ez a rongyos élet
s csak kurtít rajta mindenféle szent ügy,
de önmagunkat előbb eltemetjük,
mint álmainkat. Szégyen és gyalázat,
hogy nem kell ott csoda, csupán ügyes trükk,
hol káposztára is kecskék vigyáznak.

Bátyuska, én hiszem, hogy a gereblyét
púderral hintik egyszer Kalocsán - csak
idegesítenek ma még a kecskék,
melyek a káposztára felvigyáznak.

UNIFORMIS

Az egyenruha kötelez -
de meddig és mire?

Álcázhatja-e
lomb és bokor klorofill-fényű békessége
vadászó macskák szemének zölden villanó háborúit?

Igazolhatja-e
a rohamosan ritkuló elefántok
lenyűgöző szürkesége
az általános egérszürkeséget?

Falazhat-e
az éjszakai sötétség alkalmi bársonya
a kámzsadaróc-lelkek eredendő feketeségének?

Magába moshatja-e a hajnalpír
a vesztőhelyeken virradatkor ömlő
ártatlan vér bíborát?

Az áldott nap ragyogása
s az átkozott arany csillogása
ugyanúgy vakíthat-e?

Az egyenruha kötelez -
de meddig és mire?
Csak addig, amíg a színnek és a szívnek
nincs egymással póre.

S csak arra, amittől nem kell pirulnod
száz év múlva se.

NEM VOLT MÁS ÚT

id. Tatai Józsefnek

I.

A győztes hit papokkal érkezett
s csak szép szavakban jött vele az Éden,
ezért István s az áthangolt sereg
magát mosdatta Koppány szégyenében.

Így lett a rendszer életképesebb.
A túlszabott ígéretek fejében
levágott néhány túlhevült fejet
kivágott múltja ellensúlyaképpen.

Nem volt más út: az Istent félni kellett,
mert a megszerzett földön élni kellett
a jószomszédság kompromisszumában.

Ezért meg nem gátolhat senki abban,
hogy a pogány időket elsirassam
s a véreskező királyt áldva áldjam.

II.

Tűnődni már nem érdemes azon,
hogy testvérharcokban ki ölt először,
hisz mindenütt a búza és a gyom
versengve nő pártatlan anyaföldből.

Forradalom, ellenforradalom
volt itt elég. Nem képes vérözönből
kilábolni, csak az a hatalom,
amely övéinek is odadörgöl.

Önédekét seholse látja rögtön
a sokaság - miért mentegetőzzön,
ki úgy csapott, hogy létre verte népét?

István időtlen trónján addig ül,
amíg viszonylag széttöretlenül
borulhat rá az augusztusi kék ég.

A FORRADALOMÉRT

Balázs Árpádnak

Valami zene kellene,
kijózanító, nagy zene,
melytől a bódult hangulat
szétfoszlik, mert mindent tudat.
Tudassa azt, hogy összejátszhat
a vígság napjával a másnap,
tudassa azt, hogy réges-régen
már hét krajcárt sem ér a hét menny,
tudassa, hogy minden pokolnak
legalján szélmalom zokog csak,
tudassa, hogy a Golgotán fent
még Mária könnye is álszent,
tudassa azt, hogy soha többet
nem lesz húsvétja már a földnek,
tudassa azt, hogy ránk omolhat
a hallgatások tornya holnap,
tudassa, hogy minden szavunkban
lassan pusztító stroncium van,
tudassa, hogy a muzsikából
mind harsányabb halál rikácsol,
tudasson mindent, ami minket
meghazudtolására ihlet,
szóljon igazmondó zene!
S vitázzunk még egyszer vele.

NINCS

Nincs
kényelmetlenebb
az elhagyott barátnál,
emléke lándzsahegy:
naponta többször átjár,
szavait csavarod,
igazát tagadod,
elutasítod magadból,
amit ő elfogadott

Nincs kényesebb dolog
az önigazolásnál,
naponta meginog,
akár szélfúttá nádszál,
hajlik a víz felé,
hajlik a part felé,
nyugtatósa reszketeg, mint
vízben úszó felleget.

Nincsen magányosabb
a lelkiismeretnél,
nem falkában harap,
nem sokszorozza testvér,
mégis ezer felől
érzed, hogy meggyötör,
ezerszer húsodba tép, de
meg nem öl, jaj, meg nem öl!

VERSEK A KIEGYEZÉSRŐL

„Midőn hazánk felett az önkormány uralkodott, és csak léha önmegtagadás vagy forradalom közt volt a választás, én az utóbbinak embere voltam: ma, midőn az 1867-iki kiegyezés e nemzetnek megnyitotta a törvényes működési tért, elfogadom a kiegyezést...”

(Türr tábornok a Bács megyei választókhoz)

I.

VAN HELYZET...

Van helyzet, amelyben erényt
jelent az átállás, amelyben
a kényes lelkiismeret sem
lép fel a hűség őreként,
mert mikor a bevett morál
a kivetett erkölcsre támad:
ki rója fel Isten fiának,
hogy ördögökkel cimborál?
Lassan ugyanis kiderül
egy - s más dolog az ördögökről,
például: embert egy se pörköl
s nem visz pokolra vétlenül,
vasvillával se öldököl
és egyéb villa sincs kezében,
nincs farka, nincs patája és nem
hord szarvakat, mint az ökör.
Mi van, ha megvilágosul,
hogy rég nem ördög már az ördög
s csak egy a bűne: átöröklött
jegyeihez nem idomul?
Ha Paulusként sem hibás
a Saulus nevű hitetlen:
mért szinoním szavak szívemben
pálfordulás és árulás?

II.

A FAL ÉS A FEJ BALLADÁJA

Nyelj egyet s gondolj arra, hogy
valaha Erdély fejedelme
alázattal térdrerogyott
a szultán előtt, rálehelve
csókját a kardfogó kezekre,
hogyan engednék a kardot el.
Erdély azóta sem feledte:
a fal keményebb, mint a fej.

És gondolj arra is, hogy itt
a közmondások, hiedelmek
nem véletlenül hírellek
az okosabbról azt, hogy enged.
Hol vakmerő hősök teremnek,
ott mindig hangoztatni kell
(darálva, mint leckét a gyermek):
a fal keményebb, mint a fej.

Nyelj egyet s számolj hangosan
százig, szándékod rejtse mély kút,
e földön nincsen más arany,
csupán a jól bevált középút,
ha fellobogna még a vér - úgy
amivé vált, az oltja el.
A bátorság a fal mögé bújt
s a fal keményebb, mint a fej.

Bajtársak, szó se róla: régen
fejünknel drágább volt a tét, s nem
latolgattuk: ki vesz, ki nyer?
Ma már mi is fűjjük serényen:
a fal keményebb, mint a fej.

III. TORINO, 1876

*„A czeplédi választó kerület mai napon országgyűlési képviselő
választására gyűlvén össze, örök hálájának kifejezést adandó, Önt,
mélyen tisztelt hazafi, egyhangú lelkesedéssel képviselőnek meg-
választá.”*

(Távirat Kossuth Lajos Úrnak Turinba 1876 decemberében.)

Mit hittek a ceglédi százak?
Hogy az elaggott száműzöttből
a tisztas távirat nyomán vad
ifjú erők gejzírje tör föl?

Hogy a hiúságát legyintő
szellő után a bujdosó majd
újabb üzenetnek beillő
orkánsodrású választ sóhajt?

Avagy csupán annyit reméltek,
hogy egy jelkép a testületben
vétőzhatatlan ellenérv lesz
az egyezkedés vádja ellen?

Szép volt a gesztus akkor is, ha
együgyű hit vagy sanda szándok
vezette: színleg visszahívta
a színre azt, ki rég lejátszott.

Nem történt semmi. Olaszország
- immár szilárd egységbe forrva -
egykedvűen intézte sorsát
és nem figyelt Kossuth Lajosra,

ki néptelen parkokba bújt a
korzók mögött és meg-megállt, hogy
- zsebéből percenként kihúzva -
elolvasson egy telegráfot.

MÁRCIUSOK

Van tűz, amit eső nem olt -
jól tudja ezt a Múzeumkert.
Beomlott légvédelmi bunkert
önt el csupán a víz s csiszolt
márványkövet csúszósra áztat -
ez minden, amit megtehet.
Ettől még felgyúlhat a házak
mögött a gyér emlékezet.

És van olyan páncélvonal,
amelynek bőrkabát a vértje,
s ha már így védtelen, miért ne
kímélne állomásokat?
A restik szűrt ételszagából
a lőporillat kioson.
S nem tudni már: a sokaság hol
kaphat menüt s milyen jagon?

Viseltessé se fényesül
Negyvennyolc s Tanács-Magyarország,
hisz ünneplő ruhát a moly rág
hat napon át a hét közül,
pedig elnyűni lenne üdvös
utcán, mezőn, gyártelepen
- kivált, ha illik termetünkhöz -
mit ránk szab a történelem.

A SZÓZAT MARGÓJÁRA

Az nem lehet,
hogy a cséphadarós gyalogosok
hiába rengették meg a kastélyokat
suta táborozásuk pusztá hírével is.

Az sem lehet,
hogy a vörösbársony-süvegűek
hiába hímezték zászlaikra
egész létük fonalával:
a hazáért és szabadságért.

És az sem lehet,
hogy a népek hajnalcsillaga iránt menetelők
hiába virágozták fel a rézagyúkat
a karikára hulló esőben.

És az sem lehet,
hogy a vézna bőrkabátosok
hiába hordták páncélvonattal
az „enyém” és a „tiéd”
hulladékhalmai helyére
a MIÉNK aranyhegyét.

És az sem lehet,
hogy a föld alatt gyülekezők
tűzhelyet, családot hiába reméltek
már végképp csak másoknak a föld felszínén.

És az sem lehet,
hogy a hamuszínruhás katonák
hiába példázzák a nekik idegen földben
a halál diadalmát
az enyészet felett.

Arról van csupán szó,
hogy a puhaságra serényebb gyermekek
- miután nem a legnyerőbb lapra tették fel
az erősebb, jámbor apák hagyatékát -
úgy méltatlankodnak,
mintha ezt a hagyatékot meg sem kapták volna.

Pedig mindenki tudja,
hogy a hímes tojás
nem lehetett előbb, mint a tyúk,
és hogy sültgalamb-postán sohasem érkezett
üzenet a jövőtől.

Legjobban az tudhatja mindezt,
aki az ég boltozatján
még kicsorbult ököllel is dörömböl.

TOLDI ÉJSZAKÁJA

Olyan fénye volt a lánynak,
mint a nyári pirkadásnak,
megláttam őt - és azóta
nincs kedvemnek napja, holdja,
nincs a víznek csobogása,
sem a tűznek ropogása,
nincs fuvallata a szélnek,
öröme a vitézségnek!

Ó, csupán egy pillanatra
simult arcomhoz az arca,
mintha pille vagy bogárka
röppent volna tölgyfaágra...

Röpke, sóhajtásnyi álom -
ennyi volt a boldogságom,
melynek ma is ráadása
életem mohos magánya.

Meghalt a lány és a napnak
sugaraik kihamvadtak,
meghalt a lány és a kertek
pusztasággá szikessedtek,
sivataggá lett az ég is -
meghalt a lány s vele én is.

A szerelem a halállal
mindig egy ütemre szárnyal.

HABOKBA ILLANT

A lány habokba illant. Kár, hogy minden
folyó a földhöz súlyosulva vágtat,
a szél kordában jár a hosszú vízen,
únt irányán az ősi zúdulásnak.
Miért nem áll talpára a folyóvíz?
Miért tengerbe ömlik s nem az égbe?
Zenitre jutna úgy a lánynak arca
s aranyat szórna ránk, ha földre nézne.
A pillantásom rab madár, időn sem
röpülhet át, nemhogy kanyarok bércén:
kőhöz csapódik s örvénylő körökben
vesztébe pördül csonkult útja végén.
Miért nem áll talpára a folyóvíz?
Miért nem húzza magához az ég?
Mert úgy meglátnám egyszer még az arcát,
amint elfoglalja a nap helyét.

ADRIENNE LECOUVREUR

A mérgezett csokor, az előre megfontolt
szándékú illatár, a szirmos iszonyat
miatt az öltöző - hol addig nyugalom volt -
gázkamra lett, ahol rózsát formáz a csap,
a szándék, mely örök szépség követeként öl:
pribéknél piszkosabb. Arra rendeltetett,
hogy gyönyörködtetőn fossza meg kedvesétől
a gyanakvásra rest Szász Móric herceget.

Mert nincs világosabb az eltakart beszédnél,
kit semmi sem riaszt, az tudja, hogy miért fél,
hiszen minden gyanús, ami veszélytelen.

Ezért a kő nyomán visszadobott kenyérnek
csak úgy van hitele, ha a kőnél keményebb,
de ezt - amíg röpül - ne lássa senki sem.

NÓTAKIRÁLYNŐ

Jákó Vera emlékezetére

Mindegy, hogy mit kapsz vigaszul:
korty bort, cipókaréjt vagy nótát,
kopott ködmönt, mit rég a moly rág,
jó szót, mi szádhoz igazul -
a lényeg, hogy vigasztalód
az életéből szelje azt, mi
segíthet életben maradni,
vagy túrni, mit a sors kirótt,
mi néki a legfontosabb:
abból adjon! És bármi légyen
az adomány, e fénytörésben
lakoma lesz a csöpp falat.
... Egyszer csak dallá fényesült
egy kedves, kenyérbarna asszony
(gyöngye virág a holt haraszton,
de szélnek tölgyfaként feszült)
és illatos harmóniát
frissen lehelt nyűtt hangzatokba!
S nincs hervadás: visszhangja ott a
haraszton porzódik tovább.

ÍGY VAGYUNK

Bizonyos már, hogy vele megelégszem,
és nem is keresgélek már tovább.
Ha volna még türelmem, felkutatnám
mosolya virágosabb válfaját
új asszonyarcokon. De - furcsa módon -
ma már a mosolyánál fontosabb,
hogy mosolytalansága sem kietlen
s hogy könnyei sem vádlón hullanak.
A bánata tehát kicsit se bántó,
ha tőlem szenved is - nem ellenem,
fájdalmának nincs támadó iránya,
csak tiszta súlya. Ezért szeretem.
Áldozatot hoz? Nem. Csak tudja jól, hogy
az önvád - mit szívembe keltene -
egyensúlyom emésztene el s akkor
néki is felborulna mindene.
Hát így vagyunk. Önzés önzést kímél, mert
eggyé igézne fél harmóniát.
Bizonyos már, hogy vele megelégszem,
és nem is keresgélek már tovább?

FIGYELJ RÁM

Figyelj rám egy kicsit
s ne bújj előlem el,
ilyenkor önmagad
elől is rejtezel.

Vedd észre, hogy: vagyok.
Vedd észre s adj jelet.
Beszélj - vagy legalább
rebbenjen a szemed.

Érezd meg, hogy nekünk
nem nyugtató a csönd,
felgyűlik, mint a sár,
s mindkettőnket elönt.

Közöld magaddal is,
mitől engem kímélsz,
szólalj meg akkor is,
ha ellenem beszélsz,

ne bújj előlem el,
figyelj rám egy kicsit,
mondj, súgj, ints vagy jelezz
valamit, valamit!

MÁR ÚGY ENYÉM

Énnekem őt teremtette az isten -
gyöngesége már, esküszöm, erősít.

Szakadék tátong előtte akkor is,
amikor a járdasziget peremén áll -
hát úgy fogom át, hogy az igazi
szakadék szélét se érezze többnek
járdaszigetnél.

Minden árusban és tisztviselőben
a hétfejű sárkányt reszketi - így hát
oldalán Szent György lovagként lépek
minden üzletbe és közhivatalba.

Oly nagyon elesett, hogy őmiatta
káprázatos gyorsan kell talpra szöknöm,
amikor számtalan kis gramm-gonoszság
megatonnányi tömbbé összeállva
lapítaná szét sorsunkat kajánul.

Ám egyet biztosan tudok:
ha karonfogva mennénk át a zebrán
s egy lóerővel dúsitott gazember
vakult veszettséggel vesztünkre törne -
ő csöpp erejét százszorozva engem
lökne a túloldalra, s gyöngé testét
vetné szép torlaszul a gép elé.

Énnekem őt teremtette az isten.
Már úgy enyém, hogy mindenem övé.

DANTE BEISMERÉSE

Lisetta, Pergoletta és Pietra,
bocsássatok meg nékem, széltolónak!
Gyötrő a vétkem s undok, mint a lepra.

Míg hozzátok osontam és mohó, vad
szenvetélyel fűrtam magam belétek:
máshoz susogtam szép költői szókat.

Mióta Bice Portinari lépett
szent lajtorjámnak legfelsőbb fokára:
istennőmmé is átbeatricélt.

Holta után is bája intonálja
rímeimet, nektek egy-egy szonettet
vetek csupán, azt is viaszba zárva.

Még sincs igaza annak, aki megvet,
mivel a költemény sosem a dolgok
egészséges hiányából terem meg,

inkább a kóros teljesség, a boldog
elbambulás fonákját provokálja
minduntalan minden mihaszna tollnok.

Neveteket az isten is megáldja -
s a világ elfelejti. Hevetek
él csak tovább, bíborra festve át a
fehér erényt idéző verseket.

PAOLO MALATESTA SUMMÁJA

„quel giorno più non vi leggemmo avante”

(Dante: Inferno V.)

És aznap már nem olvastunk tovább, hisz
megértettük a könyvből a teendőt
s vállaltuk útunkat, akárhová visz.

Rimini úrhölgyét, a zsenge delnőt
asszonyabbá a szép sorok ígézték
s magam is tőlük lettem végre felnőtt.

(A kastélykertben Lancelot regéjét
olvastuk, vágya mint ejtette törbe
s - bár tudtuk, hogy biztos halál a tét rég -

az ő példáját tettük meg nyerőre.

Azóta kettőnk végzetének árnya
egyként vetül a házasságtörőkre.)

A legtöbb könyv a létet intonálja,
de nem dalolja végig dallamát: ki
nem mer élni - méltatlan a halálra.

S így módja van könyvek végét kívárni.

JÓZSEF TESTVÉREI

Ímhol jó az álomlátó,
jertek, öljük meg őt!
Oldozta csak saruinkat
s szépen a fejünkre nőtt,
a nap, a hold s tizenegy csillag
szolgál neki, amíg
hajlongó kéve-karéjban riszálja kalászeit,
pintyet aláz, mikor albat-
roszként suhan odébb,
s nem vigasz, hogy lenn óriási
szárnyába botlik, ha lép,
könyörtelen logikája
mindenkit összezavar,
fennkölt kobakján amúgy is
másként tapad a haj -
hát vessük a kút fenekére,
ahol csak zöld moha nő!
És ha reménység színét
észleli abban is ő...?

A GECSEMÁNÉ KERTBEN

A tanítványok alszanak. Szerencse.
Nem lenne jó, ha elgyengülni látnak,
amint esendő emberként esengve
próbálkozom, hogy mindenből kiszálljak.

Aludjanak csak. Végül úgyis úgy lesz,
ahogy elvárják: újra eltökéltnek
látnak felébredvén - és mind tanúm lesz
holtom után, hogy nem rendültem én meg.

Kiönteném a Keserű Pohárból,
amit kiinni más se volna bátor,
s csak mutatnám reggel: üres. De hát

a kétely első mételyét a hitbe
mindjárt az első hirdető vegyítse?
Szemük láttára kell innom tehát.

MAGDALAI

„És a kősziklán valók azok, akik, mikor hallják, örömmel veszik az igét; de ezeknek nincs gyökerük, akik egy ideig hisznek, a kísértés idején pedig elszakadnak.”

(Lukács ev. 8,13.)

Noli me tangere - ne illess engem, asszony:
már visszaszervesült porhüvelyem se győz meg.
Hittél, mikor Simon házában földre hajlón
megmostad lábamat s hajaddal megtörölted,

hittél, mikor a hét ördög az én parancsom
nyomán lecsillapult s nyomban kiszállt belőled -
s hittél, mikor az ég bearanyozta arcom,
fényemmel mosva át a szennytől szenvedőket.

De hittél akkor is, mikor a Golgotán fent
egy lándzsás római döfte belém az Áment
s a fényesség kihunyt. Elhitted a halálom.

Egy érintés csupán - és hinnél újra menten,
de nem segíthetek. Asszony, ne illess engem.
Legyen hited, de túl a vak tapasztaláson.

MORITURI

Ki győzött végül is? Az életben maradt
gladiátor, kiért ma egész Róma őrvong?
Vagy a szíven döfött sorstárs, aki miatt
hollók ülik toruk a hetedik tetőn fönt?

Mit ér a győzelem, ha halálraítélt
a győztes is? Bizony, nem kerül nagy időbe,
hogy ő hullatja majd, mit ont ma még: a vért -
és rá üvölt halált mostani éltetője.

Ne ámítsuk magunk: e talmi diadalnak
nincs semmi mámora - szomorúsága van csak,
senki nem osztzik a bajnok szégyenében.

És Róma áll. Talán a cézárok hatalmát
megdöfhetnék, akik egymás vérét fakasztják,
de nem lesz egy-folyam a sok pataknyi vér. Nem.

PUCCINI

Mert szerették az emberek:
lángot okádott rá a szakma,
mely ma is buzgón csapogatja
rá a koporsófedelelet,

mintha csupa idegbeteg
szegődne zenekritikusnak,
varjúrajuk sunyítva kushad
bő termésű szívek felett

és fanyalogva csipeget
abból, ami csemege másnak!
A tehetségre nincs bocsánat -
saját kárára kér eget.

Manon, Mimi s a többiek:
Tosca, a Pillangókisasszony
a mérhető színházi hasznon
bájos fölényel túllibeg

s betuszkol minket fellegek
bárányszelíd vonulatába.
S így a világ, ha keze-lába
törne is, tán előbbre megy.

IGOR HERCEG

Így szökni gyötrelmem: a polovec kán
csak tessék-lássék őriztet, bizalma
jobban fáj, mintha Krisztusként keresztfán
feszülnék, lábon-kézen átlukasztva -

vendég vagyok, már nem fogoly. Nevet rám
fogláraim szívélyes, tiszta arca,
míg azon fárad harminckét heves lány,
hogyan Jaroszlavna képét eltakarja.

Ám jól tudom: kicsinyes honszerelmem
arra indít, hogy majd Ovlúrt kövessem,
mikor gyanútlanná csitul a tábor.

S Putyivl várába titkon visszajutva,
felkészülök az újabb háborúra
a kán ellen, kihez csak hála láncol.

LENSZKIJ TÖPRENGÉSEIBŐL

Hajnalban Anyegin megöl. Legelső
barátom lesz a gyilkosom. Csak addig
fonák e helyzet, míg veszélyt jelentő
józanágunk a hóba nem hanyatlik.

Mihelyt meghaltam, roppant egyszerű lesz
a képlet: két pezsgő tüzelte arslán
vívott egy lányért, aki remekül fest
a méregdrága gyászfátyollal arcán.

De amíg élek, tudja minden ember,
hogy nem Olgáért oszt halált a fegyver,
hanem a fogva tartó elv miatt csak,
amely uralkodik, s azzal se számol,
hogy ott hiába szenved a számár, hol
engedni tiltva van az okosabbnak.

PUSZTAI PRÓFÉTA

Lábanyomát a hálátlan homokról
úgy mosta le az egykedvű eső,
hogy büszke léptű járásának olykor
még az emléke sem dereng elő.

Homloka árkait az összeráncolt
buckaoldal se támaszthatja fel -
akárhogy nézzük is: végleg kilábolt
a Bugacból Oláh Ezékiel.

De a remény, mit szétfeszítő szívének
tarisznájából elosztogatott:
sok millió borókatűlevél lett,
napszitta zöldje szívós és konok,

nem hagyja, hogy Bócsától Orgoványig
jövők hite ördögszekér legyen,
amely szelektől űzve nyargalász itt
s hivalkodik, hogy mily gyökértelen...

Oláh Ezékiel öreg paraszt volt,
nyolcvanhat évig túrt esőt, napot,
a hallgatása mindig igazat szólt,
ha csöndnél többet úgyse mondhatott,

meghalt - s nem költözött el: hébe-hóba
mint vizen járó Krisztus, úgy megyen
által, borókazöldbe burkolózva,
a királydinnyés homoktengeren.

BÁNK PANASZA

Váci Mihály emlékének

Nekem egyetlen hajamszála sem
kívánt őrzőt,
cifra, márványos házakat sem
építettem magamnak
s vadászni berkeket sosem csináltam
szép földjeiből a szántóvetőknek.
Mégis: az én orcám pirul, miközben
hallgatom Tiborc súlyos vádjait.
Ő, aki megváltatlan teng, s akit
századok óta szorongat a szegénység:
nem értheti, hogy a merániakkal
nem cseresznyézni ült le mindig az, ki
egy tál mellett volt látható velük,
mivel az asztal nemcsak enni-inni,
de arra is való, hogy felborítsák.

Nem érti ezt a Tiborc-féle pór nép.

Hiába jártam évekig hazámat
elbúsulásuk enyhítőjeként: ők
velem szólván Gertrudisnak üzentek,
nem szenvedvén vállukra tett kezem.
A nép szemében mindig arctalan
az orcátlan nagyasszony - így, aki
az udvartól jön (légyen bajsza bár) a
sosem látott vonások hordozója.

Becsületén nincs folt, csak foltnyi árnyék.

Szépen vagyunk. Bizonyosságul talán még
egy szép napon
megölöm a királynét.

LADÁNYI HAGYATÉKA

Egy kifakult ballonkabátot
és egy viharvert svájcisapkát
hagyott... Na, kire is? A jussért
nem jelentkeznék, akik kapnák,

összekuszált utak gubanca
s könnyen felfejthető tekintet
maradt utána még - s e jussért
sem jelentkezik, akit illet.

Ki hát az örökös? Ki gázol
eztán az álom-törmelékben?
(Benne - s azért nem rajta, hogy hát
véletlenségből rá ne lépjen...)

Ki marad arra kapható, hogy
ami eltört - tovább ne törje?
Lesz még, ki nem tiporja összebb,
amit már nem illeszthet össze?

Jelentkezzen, aki merészen
nem vállal részt a rombolásból
s kímélő híve marad annak,
amibe fájva belegázol!

ZÖRGÖTT A KÖLTŐ

Halotti beszéd Garai Gábor okán

Mentegetőzve hitte el,
hogy a felizzó gondolatnak
egén a félig már kihamvadt
halványkék csillag is tüzel

s halványkék vér is forrhat úgy,
hogy végterméke tűzpiros láz!
Zörgött a költő, mint a csontváz,
melyet az orkán balra fűtt.

Mit számít az, ha zugivó,
kinél nem léhaság a mámor,
s kinek a konyakos pohárról
eszébe nem jut dáridó?

Elmentem volna én vele
egyetlenegy közös kulaccsal
a sivatagba is! De daccal
visszaparancsolt bús szeme,

és egyedül vágott neki
az útnak. Tiszta szigorúság
vezette - úgy ment, mintha húznák
a dél sugárlidércei.

KI DALLÁ LESZ

Ki dallá lesz, az már örökre
az igazsággal csendül össze,
bármily hamisan intonálnák
azok is, akik kitalálták.

Ki dallá lesz, az nem csak dallam-
íveket jelent, öt vonalban
rögzített halk melódiákat,
melyek szelíden szerteszállnak,

hanem jelenti a reménység
törvényerőre emelését,
amelytől nem tágít a nemzet,
amíg fiai énekelnek.

Ki dallá lesz, fölzeng az égre,
elnémul minden földi vétke,
még a becsületére száradt
szeplők is hangjegyekké válnak...

Ki dallá lett, immár legyen dal,
meghalhat - ámde el sosem hal,
az Úristen füléig harsan
a valóságnál igazabban

MAGYAR ÍRÓK

Hatalmas a gödölye sérelme:
bivalyszámba egy bivaly se vette,
a bivalyok - dölýfös, durva népség! -
gödölyénket gödölyének nézték.
Így a gödölyék apraja-nagyja
halált kiált minden gaz bivalyra
(bár helyére így se, úgy se léphet,
híjával a bivaly erejének).
Ám gödölyénk buzgón panaszojja,
hogy a nyájnál csordább volt a csorda.
s kiküszöbölendő ezt a csorbát:
bérpulikkal oszlatná a csordát.
Így élünk a vén Pannóniában,
hol csárdánként háromszáz dudás van,
poklonként viszont csak kettő-három,
ám őket nem tartja senki számon.

Ballady

A „perc-emberkék” tora dül -
de minden percre jut belőlük,
nyüzsögnek múlhatatlanul,
az óra bárminő időt üt.
Nem szabadulunk sose tőlük:
áthagyományozza magát
minden utódjuk s minden ősük,
amíg csak világ a világ.

Egyébként kurta életű
a végtelen körforgatagban
poloska, csótány és tetű,
de fajtájuk kifogyhatatlan
s egyszersmind kiirthatatlan:
svihák helyén csak új svihák
terem, halálnál biztosabban,
amíg csak világ a világ.

Pillérenként csúfolja meg
évezredek híd-ívelését
a minden percben más sereg,
ahogy a sűrűn egymás elé lép,
tülekedéssé törve végképp
nagy vonulások ritmusát,
hogyan toporogjon a reménység,
amíg csak világ a világ.

(Herceg, az öröklét, amelynek
izzása fényét hinti rád:
hidegen halmoz percre percet,
amíg csak világ a világ.)

NYILATKOZAT

Akkora a tülekedés
a damaszkuszi úton,
hogy odaférfnem szinte lehetetlen.

Tehát - már csak a helyszűke miatt is -
maradok, aki voltam,
s aki halálomig lenni szeretnék:
a részeg, ölbe csaló anyatermészet férfitársaként
küszködő közösség kenyeres pajtása;
az oldalirányú sandaság,
a felfelé nyaldokló szolgálatkészség
és a lefelé taposó, kíméletlen gőg
mindig kínosan kifehéritett kesztyűinek
mindenkori felvevője;
ünneprontó a görögtüzes csinnadrattákon,
falra vetülő írás Balthazar lakomáján,
ecet a medvebőrös tor borában -
egyszóval: költő, aki nem nyughat addig,
amíg ember embert alázhat
névében a szent egyenlőségnek.

Csak ennyit akartam mondani
tudomásulvétel végett.

URAM BOCSÁSS MEG NÉKIK

Nem tudják, mit cselekszenek?
Nem-e?

És ha az egykori halálraszántak
utódai egyszer valóban
kikaparják nekik a gesztenyét:
mit kezdenek majd vele?

Válhat-e gyülevész sokadalomból
a „hozzaértő, dolgozó nép
okos gyülekezete”?

Akinek mindig is helyén volt a szíve,
annak hogy lehet most helyén a feje?
Meddig foltozható
a tömegek jelleme?

Ó jaj, mi lesz a sorsod
te, szegény gesztenye?

MERT AZ EMBER

Mert az ember mindenre képes:
fogat piszkál, mikor kivégez,
koporsódnál újságot olvas,
még bekecse bőre is ordas.

Mert az ember mindenre képes:
bankókra váltja, amit érez,
pénzzé teszi szerelmét, gyászát -
kamatozó letét a válság.

Mert az ember mindenre képes
kétli, amiben illetékes,
ám abban, mihez köze nincsen:
olyan biztos, akár az isten.

Mert az ember mindenre képes,
ha megsimít is - összevérez,
ha megsegít is - föld alá nyom.
Élete túltesz a halálon.

GYÖNGYHALÁSZ

Amíg kitart a levegőd, merülj csak!
Nemcsak sírod - eged lehet a mélység!
Ne bénítson tovább, hogy egyedül vagy
s hallod a tenger súlyos szívverését.

Ne bánd, hogy körbenyálaznak az algák
s cápák dermesztő vicsorát se bánjad,
írányodat konokul tartva add át
magad a kincses végzet áramának.

Mert minden gyöngyért lét a tét: halálod
vállalhatóbb, mint az, hogy báva képpel
s üres marokkal buksz fel a vizekből.

S ha gyöngykagylóidat meg nem találod:
csitítsd az életösztönt, bárhogY érvel -
csakis tüdőd szétrobbanása ment föl.

BOGÁR IMRE BÚSULÁSA

Amott csárda, emitt pedig
kopasz dombhát emelkedik,
amott asszony, emitt bitó -
hová, merre vigyen a ló?

Ha asszonyhoz - csókkal mérgez,
ha a dombra - kőckötél les,
halál ez is, halál az is:
lovam dolga, hogy hova visz.

Ha egy helyben marad velem:
az se kisebb veszedelem,
Hartyán felől, Brügecs felől
közeledik, aki megöl.

Akinek betelt a sorsa,
annak nincsen balra, jobbra,
nincsen hátra, nincs előre,
csak Szent Péter legelője.

Akinek betelt a sorsa:
lova hátán lova foglya,
ha torpan, vágat, poroszkál:
menekítője is foglár.

BETYÁRBECSÜLET

MEGÉRTÜK

Megértük, hogy nem égi manna,
hanem maga a bemocskolt levegőég
halálos permete hullik alá
tátogó reményeinkre.

Megértük, hogy hivatalos
horgászengedéllyel is
lehet pecázni a zavarosban.

Megértük, azt is,
hogy saját dugájába dől,
aki nem másnak ássa a vermet.

És azt is megértük,
hogy a dolgok boldogabbik vége
a boldogtalanokat tanítja újra
a régi móresre.

Megértük az ezredvéget -
nekünk legyen mondva.

Együtt az úr meg az elvtárs: mind
azon fáradozik naponta,
hogy saját életkorát
az ezer évből kivonja.

NEGYVENNYOLCAS KÉRDÉSEK

Hivatkozhat-e

a *Tizenkét pontra* az a tucatember,
aki pontban tizenkettőkor
csak a saját ebédjével törődött mindig?

Illetékes-e

Gábor Áron rézágyújáról énekelni az,
aki nemhogy harminc ezüst pénzért,
de már harminc rézgarasért is
hajlandó bajtársai felé forgatni
a mindenkori ágyúk irányzékát?

Lehet-e

a márciusi ifjak örököse az,
akinek szemében
Petőfi piros zászlói
jelentik a vörös posztót?

Miért öröm az,

hogy nem az utolsókból lesznek az elsők,
hanem az elsőkből az utolsók?

HUMANIZMUS

Ne lőjj a zongoristára -
elég, ha a kezét töröd.

Csak a kezét, hogy meg ne sántuljon!
Csak a kezét, hogy bukjon fel
a billentyűsoron!
Csak a kezét, hogy a *Marseillaise*,
a *Rákóczi-induló*, a *Forradalmi etűd*
életre ne keljen többé a kezétől,
de még az *Appassionata*, az *Allegro barbaro* sem!
Semmi, ami ripityává zenghetné
az eszmélet tétova előremozdulásának
nyúlós rettegésből kövesült, néma torlaszait!
Semmi, amitől a lelkiismeret háborgóbb lehet,
maga a lélek pedig csöndesebb!
Semmi, ami magabiztosabbá ígézhetné
a Mindenség engedékenységet a parány iránt,
a tétova hajlandóságot mások iránt,
a szívmeleget, mely az úrhidegen átfut,
és a tiszta gyűlöletet, amely aljasságok ellen
lobban fel mindig!
Semmi, ami a lelkek jobbik felének
zengő megtestesülése a csillagnémaságban -
és semmi, ami csak addig érvényes, amíg örök!

Ne lőjj a zongoristára.
Elég, ha a kezét töröd.

EZ VAN

Ki cir-,
ki kal-,
ki spe-
kulál.

Az ország dolga rosszul áll.

Forog
a föld
a pénz,
a köpönyeg.

S nincs benne köszönet.

VERSMAGYARÁZAT

1.

A VERS:

Most minden hörcsög és pocok
- amely az egybeszántott
földeken garázdálkodott -
együtt fújja az átkot

a pórral, ki megint pöröl
az egybeszántás végett...
Jászlánál bambul az ökör -
nem érti az egészet.

2.

A MAGYARÁZAT:

Most minden tolvaj s lusta dög
nemzeti hőssé válik,
nem tagadja, hogy bűnözött,
de hajtogatja váltig,

hogya azért lógott és lopott,
mert gyengíteni kellett
a tankokkal reánk hozott
poszt-sztálinista rendet.

3.

A KONKLÚZIÓ:

Esélyeit elveszti az,
kihez ezek szegődnek,
hitelük egy lyukas garast
érhet hozzávetőleg.

TELEKOSÁR

A kommentátor mondja, mondja -
s ő sem hiszi, amit papol.
(Akkor is nektárt szavatol, ha
megpimpósodott rég a bor.)
Alrebellis és főeretnek
mosolyog, mintha mosolya
mögött a kellő tiszteletnek
nem lenne látható nyoma.
Futásban jártas sportriporter
jég hátán is riszálni kész,
fejre is áll, amikor kell,
de fel csak önmagára néz.
Megannyi fürge kecskebéka
úgy ugrabugrál, mintha csak
Fűzfára mászni volna célja
vágyott uborkafák alatt.
Több rámenős play boy agyában
csak műveltség nem kap helyet,
buta lúd, szédült tyúk, ahány van,
csakis előttük illeget.
Fontos fajankók ivadéka
zápolja unos-untalan
azt a tojást is, melynek héja
a fenekén még rajta van.
Fuszó, félkontár középszer
babrálja a közvéleményt,
ágál, minősít, cáfol, érvel,
saját paródiájaként,
hol szentbeszéd zubog belőle,
hol meg Marx Károly tanai -
mindig tömött a képernyő, de
alig van rajta valaki...

FAUST PANASZA

Belátom már: a pillanat erősebb,
elfogtam, mégis ő tart fogva engem,
csupán mozgása gyógyít az időnek -
a megállított pillanat kegyetlen.

Rögzült a szívemben a bűvös áram-
ütés, elnyújtva gyötrő fájdalom lett,
a kardiológus, akihez jártam,
sok hálapénzemből gazdagodott meg.

Rögzült a kép, amely Grätchent mutatta
ifjúságának pompájában akkor,
s idegesít, hogy lányos még az arca,
mert állagán látszhatna már az aggkor.

Rögzült a szó, amit hozzá rebegtem,
míg vérnyomásom kétszáztízre ment föl,
azóta már csitult a gerjedelmem
s másról beszélnek, nem a szerelemről.

S rögzült a kín, mely átnyilallt bokámon,
mert köre léptem ama pillanatban -
akkor nem vettem észre. Sántikálnom
kell most s a kő állandósult alattam.

Már jól tudom: a pillanat varázsa
illékonyságában rejlik - és ez így jó.
Mit én vettem hajdan rá: a pányva
nekem lett póráz. Most segíts, Mefisztó!

KÉK MADÁR - ZÖLD FÁK

Kassai Franciskának

A mesebeli madarat
elfogjuk olykor, hogy utána
úgy dönthessünk: legyen szabad.
S szorosan az ablakhoz állva
eresztjük el a messzi ég
felé, mely húzza ismerősen -
s akkor a madár színe kék.
Csak akkor. Mindig eltűnőben.
Nincs más, csak ez a pillanat,
mely tollait kézzel befűjja,
hiszen pihén átszalad
a sugárzó mennybolt azúrja
és hiteti, hogy élni szép:
van Kék Madár, mely visszaszállhat!
S engedek én is kicsikét
az illúzió igazának,
hisz ez a szárnyalás visz el
a boldogsághoz, mert iránya
cickakkos, tört íveivel
ráröpteti szemünk a fákra,
s meglátjuk végre a csodát,
mit addig is kínált az ablak:
zöldellnek, zöldellnek a fák!
S ez hihetőbb örömet adhat.

ALÁZATOS KÉRELEM

Szeressétek a szeretőmet,
hogy kicsit lenne néki könnyebb,
lenne könnyebb viselni engem
az egyenlőtlen szerelemben.
Mérjétek rá a szombat esték
szétosztható társas kegyelmét,
virággal keltsétek vasárnap,
amikor szirma hull az árnyak.
Azt hiszem, nincsen nála drágább,
miattam szokta meg a pártát,
amelyben glóriát csodál a
tűz és a vas szelíd fonákja.
Megtettem őt legasszonyabbnak,
sorsomba börtönzött szabadnak,
nevét úgy hirdetem susogva,
hogy a mindenség visszhangozza.
Szerettem volna nőni benne
költői rangom latba vetve -
s most kételyem nővel, ha súlyom
pintypangpihéit szertefűjom.
Hogy ne ijesszenek a mércék:
lássátok rám az ő erényét
és bennem is őt szeressétek
amíg csak él - amíg csak élek.

TOSCA

Bár ő is tudta Angelotti rejtek-
helyét s megmondta rögtön Scarpiának,
mikor a vallató a foglyul ejtett
festőbe tépett, mint veszett vadállat:

ő mégsem áruló. Az ideálért
feladott egy közömbös ismeretlent.
(Egy művésznő amúgy csak festve lát vért,
s hiába jár áldozni, gyónni - nem szent.)

Mindig így élt: esendően s szeretve.
Nem konspirált, nem vitte rá a lelke,
de kést fogott a döntő pillanatban.

Mert alkalom szüli - akár a tolvajt -
a hőst is: szégyen és nem fájdalom hajt
emberré lenni minket, hogyha baj van.

ÖNBÍZTATÓ

Csak ásd, csak ásd a sírodat -
csupán a földbe menekülhetsz.
Mindenki másnak nagyszerű hecc,
hogyan temeted saját magad,
csakis neked, neked nehéz
kivájni annyit a talajból,
amennyit nyomsz a latban. És
megmér a hely, ahol, megalszol.

Csak ásd, csak ásd a sírodat
nagy gonddal, mert magadnak ásod,
szemed, füled, minden nyílásod
telítődik a föld alatt,
betöm a föld mindent hamar,
üregtelen egyenletesség
olvaszt magába. És talaj
leszel te is, hó föld be, meg jég.

Csak ásd, csak ásd a sírodat -
néhány perc múlva befordulsz,
s minden, mi voltál: szörzet, csont, hús
- mint tőled szabadult anyag -
betársul engedelmesen
a nagy körforgás kényszerébe.
Nyugalmad nem lesz odalenn,
csak itt, amíg ásol. Csak élve.

CSALÓDÁS A LÓBAN

Kellner Sándort tizenkilenc
őszén lóval rúgatta mellbe
egy százados. És nem pihent:
beletipratta a fővenybe.
Egy ló, egy ló lett cinkosuk!
Emberré süllyedt volna ő is?
Nem látta, hogy akibe rúg,
már rég merő seb és merő víz?
Ki tartja féken a lovat,
melynek gazdája a nyeregben
szörnyű sebeket osztogat
vadállatnál féktelenebben?
Annyival sem különb a ló
annál, aki őrvjög a hátán,
amennyivel a nyaktiló
túlnő martalócok dzsidáján?
Úgy látszik, nincs egyetlenegy
élőlény sem, amely a földön
úgy folytatná az életet,
hogy senki bele ne dögöljön.

CSAK A FÉLELEM

Csak a félelem magyarázza
annak tettét,
aki ellenfele tetemét is
megsemmisíteni igyekszik.

Csak a félelem,
amely reszketi a harmadik napot,
az esetleges feltámadás
rettenetét.

Csak a félelem,
amely hangoskodó magabiztossággal
födi el dermedtre kukult önmagát
önmaga elől.

Csak a félelem,
amely csupán akkor fortélyos,
amikor a csalóka remény
mostohagyerekeit igazgatja,
de nagyon is - szinte nyomorultul - áttetsző,
leplezhetetlenül egyértelmű,
amikor a remények kivégző osztagát
serkenti erőfitogtatásra.

Ezért világos mindig
a legsötétebb tettek logikája.

BETYÁRBECSÜLET

Az *enyim*, a *tied* mennyi
lármát szűle, miolta
a *mienk* nevezett elűle - írta Vitéz,
mert még csak nem is sejthette,
hogy a folyamat visszája
még lármásabb vizsályt szül majd.
Sándor pirosuló arcokról és
piros zászlókról papolt lelkesen -
ezért aztán Szibériába száműzte őt
a hálás utókor.
Sohse hull le a vörös csillag - fújta
a Szilágyságból szalajtott hírlapíró,
nyilvánvaló, hogy vörösboros káprázatában.
Attila olyasmit dünnyögött, hogy
a költőnek, ha van élte még egy,
az mindenképpen a proletár utókoré.
Meg is lakolt érte: még a nevét viselő
utcatáblát is veszély fenyegeti.

A Nagy Elődök tehát
csacskaságokat locsogtak összevissza.

Miért van mégis,
hogy én még mindig
az ő csacskaságaikat rebegem fohászként?

Nyilván rosszul felfogott
kollegialitásról van szó.
Mondhatni a mundér becsületét
védem.

Ám a semminél
még a betyárbecsület is több
ebben a becsületprédáló ínségben.

VÁCI ÚT

A Váci út már nem felel
se Vörös Csepelnek, se másnak,
zákányos-bambán nyúlik el,
akár tivornyák hőse másnap.
Menetelések mámorát
felváltja most a tehetetlen
felismerés, hogy nincs tovább.
S meg kellene nyugodni ebben,
ám a jó öreg Váci út
sohasem adja fel. S ha majd a
gyáarak dudája újra búg:
felérez, magát összekapja
és - a testén villamos
rég nem dőcög - sok száz kicsinyke
csillingelést buzgón szoroz
harangzúgássá, szertehintve
a Szót, mely nem némulhat el,
s mely - mint munkások marka - kérges.

A Váci út már nem felel,
mert kényelmetlenebb, ha kérdez.

VIZAFOGÓ

TAKARNA SÍRIG IS

Én várom azt az éjszakát,
mikor álmából felriadva
a lelkiismeret magát
sietős hévvel összekapja
és elszalad a házakig,
ajtón és ablakon bezörget -
meghallja aki bent lakik,
s lerúgja magáról a csöndet.

Födetlenül, a csönd hely-
paplanával már nem takarva
didergőn és kapkodva lel
az este széthagyott szavakra
s ajkára gyűjti végre mind,
hogyan eltökélt beismeréssel
tisztán kimondja szó szerint,
amit a tisztesség igényel.

Nem lehet várni reggelig
azzal, mit éj érvényesíthet,
az alkalom gyorsan szökik,
akár a pillanatnyi ihlet,
gyalázatban hagyhat hamar,
hogyan mindent elnapolna benned
a csönd, amely puhán takar
s takarna sírig is.

Ne engedd.

KOLLABORÁNS

Ha kollaborálás volt itthon maradni
egy fűtetlen, kilyukadt falú ország
kicsit-nagyot didergető fagyában
s az „eltiport szabadság” tehetetlen
siratása helyett éledve élni
a munka szabadságával s bár hajladozva,
de zokszó nélkül gyűjteni a rőzsét:
ha kollaborálás volt a kérlelhetetlen
gondoskodás, amely nem
kegyelmezett a verítékezésnek,
erőszakos úton készítette belső
sugárzástól s nem izzadságtól fényes
homlokkal járni s tágasabban élni
viskókba szűkült sorsú milliókat:
ha kollaborálás volt megalkuvóan
elfogadni annak bizonyosságát,
hogy „holnap is lesz munka és ebéd” s nem
csupán nekem, de még tízmilliónyi
kollaboránsnak - akkor eme sértő
idegen szónak oly szép a zenéje,
mintha maga az Úristen dicsérne.

ÜZENET A GOLGOTÁRÓL

Mit szégyelltek, ti szerencsétlenek?
Mannát nem tudtam szórni, mint Atyám,
de jól tartottam hallal és kenyérrel
szegényemberek ezreit, akiknek
a boldogságról szóltam a hegyen.
Feltámasztottam Jairus leányát,
visszarendeltem Lázárt a halálból,
vakok, bénák, leprások, csonkabonkák
áldották mindenütt a nevemet.
És lát ma is, jár-kél, rózsásra tisztult
testét csodálja s épségének örvend
e sok-sok ember.

Ezt szégyellitek?

Igaz, korbáccsal kergettem ki minden
kufárt a templomból, melyet korántsem
nyeréskedő gazok használatára
raktak munkában kergesült kezek.
És azt se tagadom, hogy gazdagokkal
gyakorta voltam engesztelhetetlen,
tevét és tűfokát idézve nekik -
de talán ezt se kell szégyellnetek.

Most itt feszülök, két lator között,
kikkel nemcsak kínzóim mosnak össze,
de azok is kiket meggyógyítottam
vagy megvendégeltem ama hegyen.
Őket nem átkozom. Mint annyiszor már:
most sem tudják, hogy mit cselekszenek,
de bánt Júdásnak árulása, Péter
elgyávulása és a többi tíznek
szégyenkezése.

Elvégeztetett?

BOTCSINÁLTA ÁBRAHÁMOK

Ha véres volt a keze, tenyeréből
miért ettek mai kárhoztatói?
Falánkságuk legyőzte volna végül
utálkozásukat s buzgón lenyalták
a tenger lucskot „hóhéruk” kezéről?
Így válhatott a szóban forgó végtag
pápai parolára érdemessé?
És a Szent Jobb, melynél vérszenyesebbet
alig láttunk a századok során?
Ma is előtte hull térdre az ország
az augusztusi fény harangszavára.
Nem, ez nem párhuzam, bár nincs a széles
történelemben Jupiter s ökö,
csak egy-egy botcsinálta Ábrahám van,
ki gyermekét is kész leölni, hogy meg-
óvja népét önpusztító dühétől,
megbékítve a Seregek Urát is
a lét s nemlét ideiglenes határán.
Ahol eldől: ki farkas és ki bárány.

SUM(M)ÁK

1. A MANTUAI HERCEG SUMMÁJA

A Púpos lánya volt, aki miatt
a kőfalon magamat átvetettem,
ez volt az egyedüli áldozat
meredélyektől mentes életemben.

Amúgy csak hízelgő siserahad
s odaadó ribanccsapat lök engem,
hogy úgynevezett boldogságomat
a kerítéstelenségben keressem.

S ez így van jól. Kinek minden kijár,
az csupasz kézzel padlót nem sikál,
mert egy szálkányi szenvedést se bírna.

De a falat, mit átugrottam ott,
- s mely végül össze nem tölem rogyott -
a jobbik énem olykor visszasírja.

2. NÉPEM SUMMÁJA

Volt itt ütem,
volt itt atom,
csap a hordón,
száj a csapon,
volt itt eszme,
volt itt asztma,
bölcs egyének,
balga massa,
volt itt hangos
terefere
s szemérmetlen
cserebere,
voltak hegyek,
voltak folyók,
voltak szüzek,
voltak lotyók,
volt itt elnök,
volt itt dalnok,
HIVatás és
HIVatalnok,
volt itt kullancs,
volt itt lebbencs
s volt itt fátyol,
hogy lelebbentsd,
volt itt kéve,
volt itt káva -

s volt itt ló, de
nem lesz háta.

LUCIFER SONGJA

Itt semmi sem tökéletes,
mindennek van hibája,
ha bárki bármit tönkretesz:
csupán továbbcsinálja
mit a mindenható Öreg
kezdett eltolni még rég:
kihasználja a szerkezet
sok hajszáltrepedését.

Az ördög itt csak áldozat!
Mindent rákenne, persze,
az angyalszárnyú szolgahad
szegény jó Luciferre!
Pedig csupán mások silány
munkáiból kívánom
csokorba szedni mindahány
egyéni rombolásom.

Akárhová is nézek én:
sehol sincs ír a bajra,
ütődött alma az erény -
nélkülem is rohadna.
Mást nem teszek: felpörgetem
a meglévő kerengést -
így rakja romba szellemem
a széteső Teremtést.

TÁMOGAT, TŰR, TILT

Most jön a nyolcadik vonal,
úgy érzi: felvirradt a napja,
kárpótlást és sikert akar,
melynek mértékét maga szabja.

Elnyomta őket - hirdetik -
a cenzúrázó, átkos éra,
ezért lett mára mindegyik
a harmadik T martaléka.

Pedig hát sokkal egyszerűbb
ok miatt volt a nyomdafesték
tiltott nekik - oh, T-betűk!
Az ok: a T(ehetségtelenség).

KIKÉREM MAGAMNAK

Álmom nyugodt lehet: bármily buzgón kutat
múltamban bárki is, nem bukkan másra, csak
olyasmire, amit vallok és vállalok
e fejreállt világ bugyrában is, kifog
pályám vizsgálata rágalmazók hadán -
csak igazol, aki vádat vél szórni rám.

De azt sajnálom én, hogy hitvány pályatársak
iránt nem volt elég nagy bennem az utálat,
mert aki milliók ügyét sunyin feladja
s viharköponyegét átváltja díszmagyarra:
az költőnek magát ne mondja, mert kikérem
magamnak meglöpött s megcsalt népem nevében.

HETVENKEDŐK

1. NE KÍMÉLD MAGAD

Reményi József zongoraművésznek

Már hetven éves lettél, Józsi bácsi!
Viselni nem könnyű, de nehezebb
elhinni ezt a furcsa tényt, csodálva
lassítás nélkül pergő életed,
most illenék nyugalomról szavalnom,
hogy másra hagyd eztán a dolgodat,
de jól tudom: sokkal bölcsőbb vagy annál,
hogy bölcs tanácsainkat megfogadd,
ne kíméld hát magadat ezután se!
Nekünk érvényes így maradsz csupán,
hogy úrrá léssz a feketén s fehérén,
akár az ujjad a zongorán.
Hogy összecsengjen, ami összecsenghet -
ez vezérelt, ez az egy gondolat,
egész világnyi disszonanciákkal
bántál el így a hetven év alatt.
Csak az ilyen nem vénülő öregnek
hiszem el azt, hogy érdemes - ha kell,
magunkat sem kímélve - megkímélni
magunkban azt, mi emberré emel.

2. ELŐLEG

Tóth István fotóművésznek

Irigylem hetven évedet,
mert kenyered javát megetted,
így nem kell a penészesebb
maradékáért verekedned,
méltóbb pörök várnak reád:
földretepert, kis ügyekért kell
működtetned a masinát,
amely szövetséges a fénnel.
Fotózd az egyre több rövid
takarót, melyen sok-sok ember
naponta túlnyújtózkodik,
mert alakuporodni restell -
vagy már nem is tud. Annyira
kicsi a védelem fölötte,
hogy sem szemérme, sem hasa
nincs fedve már, csupán az ökle.

Fotózd, ami a lényeket
vádolja vagy felmenti később,
szorítsd hűséges gépedet,
akár a szobrászok a vésőt,
hagyd örökölni a pillanat
kövületét, legyél akárhol,
de meg-megállnod is szabad -
olykor megillet egy pohár bor.

Egy pohár bor, amit sokan
terád ürítünk, Pista bátyám,
élj százhusz évig boldogan
Cegléd és Nyáregyháza táján,
szívvel fotózz, jobbért perelj,
legyen e hetven év előleg
léted egészét tenni fel
a mindent elnyerő jövőnek.

PINCÉBEN

A petőmihályfai présház
kifehérlík a rozsdáöszből,
a lélek elzsibbadva méláz,
a Hold is tántorogva jön föl,
Kovács Frici a csőre töltött
hébérrel poharakra céloz,
szelet jósló égnél vöröslőbb
a bor, mit komolykodva szétoszt.
Mire igyunk? Talán a hegyre,
mely sose indul Mohamedhez?
A zászlóra, amelynek selyme
csak széliránynak engedelmes?
A lépre ment koránkelőkre,
akik aranyat sose lelnek?
Egy alig sejlő, jobb jövőre,
mely rangot ad a nincstelennek?
Mire igyunk? Talán a téli
álmát alvó medvényi csöndre,
amely az utcazajt se sérti
s nem karmol - cirógat a körme,
előlegzi a sír nyugalját
és barna bundájába pátyol.
Ám e végső, nagy szótalanság
előtt kijár még pár pohár bor!

EGY KÓBOR GIULLARE SÓHAJA GUIDO DA POLENTA LÁNYÁNAK LAKODALMÁN

Rimini úrnője, kastélyodba jöttem,
hogy a létezésed énekkel köszönjem,
nagy jót tettél azzal, hogy világra jöttél,
mert így Ravennában sem folyik fölös vér.
Rimini úrnője, légy majd hű a gnómhoz,
akkor is, ha rút és mit sem ért a csókhoz,
mert ha délceg öccse hál veled titokban:
városaink közt a harc megint kirobban.
Rimini úrnője, rajtad áll a sorsunk,
kik a kikötőkben nagy bálákat hordunk,
kiknek könnye sósabb széles Adriánál,
mert az égi Göncöl rúdja is miránk jár.
Rimini úrnője, lásd, az elesettek
jóakarójuknak nem adnak kegyelmet,
ráfizet, ki minket felsegít a porból,
mint ki búzaföldbe beléndekmagot szór.
Gianciotto sántán is tipor minden álmon.
Legyünk az ő népe, hogy nyakunkra hágjon
s idült gonoszsággá gyúrjon száz heveny bűnt?
Madonna Francesca, légy övé helyettünk!

CSODA

A zingarói kék öbölben
sokáig nézte arca mását,
az elképeszt ő fényözön sem
győzhette le a ragyogását.

Megállt egy izzó sziklaszirten,
tenger előtt és mögötte.
Tetszéssel nézte őt az Isten -
büszkébb volt rá, mint az öbölre.

RÓZSA

*„Ha valaki szeret egy virágot, amely csak
egyetlen példányban létezik a csillag-
milliókon: ez épp elég neki, hogy boldog
legyen, ha a csillagokra pillant.”*

(Saint-Exupéry: A kis herceg)

Egy példány van csupán a csillagmilliókon
belőle is, aki az én egyetlenem,
tüskéit önmaguk próbájától megóvom,
hogy sose tudja meg, mennyire védtelen,
tépne csokorkötő, legelné báva bárány
s tiporná tigris is, de ő nem sejti ezt,
tüskéi - úgy hiszi - túltesznek harci lándzsán
s hogy sebzetten fut el, kibe tövist ereszt.
Így jó. A ráleső veszélyeket kivédem
és holtig meghagyom önáltató hitében,
hogy bármilyen csapást elhárít nélkülem.
Mikor szúrása ér, szisszenek, mintha fájna,
serkedő véremet ejtem szíromzatára,
hogy boldog bíbora még lobbanóbb legyen.

AKÁRHOVÁ JUTOK

Behintve már veled az egész Magyarország:
nincs ösvény, mit kecses lábad nem illetett,
akárhová jutok -, már voltam ott veled,
a lombok mindenütt a te neved susogják.

Mi sem könnyebb nekem, mint eltalálni hozzád:
bezárom gondosan mindent magam megett
s bármerre indulok, minden út elvezet
oda, hol víztükör, sugár csillantja orcád.

Hozzád kíváncszom - nem több ma már a honvágy,
szeretlek téged - és ez hazaszeretet,
irányodban amit érzek: erdők, hegyek,
mezők, falvak, vizek, városok százszorozzák.
S, ha ebből bármit is bárkire átruház
szeszélyem ihlete: az hazaárulás.

NE HIDD A FÉNYT ÖRÖKNEK

Várj meg, én kedvesem, sötétedik már -
és nélküled csak rettegés az alkony.
Jaj, nem tudok egyedül lenni immár,
mert félek s fázom itt a puszta parton!
Pedig szép volt az erdő és a nádas -
hittük, hogy másnak is, nemcsak minékünk,
nem fájt a bánás, enyhült itt a bánat,
még az sem fájt, hogy sokszor kőre léptünk,
megtévesztett a sugárzás az égen,
aranya hullt a kőre, vízre, fára,
izzott a lomb, nem volt sötét a bérc sem -
s lám, árny maradt, csak árny maradt utána!
Sohase hidd a zengő fényt öröknek,
mivel a néma éjsötét örök csak.

A hold úgy ékesíti ezt a csöndet,
mint tigris karmait egy csepp körömlakk.

AZ ELSŐ SZÜRKE SZÁLAK

Sötétbarna hajában
itt-ott már szürke szálak -
és erre nincs bocsánat.
Számomra nincs bocsánat.

Az értem-rettegés, a
tőlem-bántás, a rajtam-
töprengés hagy ezüstös
nyomot a barna hajban.

Oly fiatal pedig még!
Gyerekes is lehetne,
futkározhatna tágas
mezőkön reggel-este,

futkározhatna izzó
felhőtlen ég alatt, a
nyomába szegülő vad
szeleket is kacagva,

de ő a rámüvöltő
viharral szembeperdült
s halálra válva tőle
- akár eső köpenyt - gyűrt

sorsom magára kapta,
nem tudta, mit cselekszik,
azóta jégverésben
futkos reggeltől-estig,

bőrömbe menekült, így
ő vérzik már, ha engem
ér orvdöfés a néki
idegen küzdelemben.

El kellett volna üznöm,
hogy gondtalan szaladjon
kibomló, szép hajával
a legbarnábbik asszony,

de már hozzám bogozzák
az első szürke szálak -
számára nincs menekvés,
számomra nincs bocsánat.

AKKOR MÉG

Akkor még rendre rám hagyta a hangos
eszméket (vélttem: egyiket sem érti),
lekuporodott a „gigászi” harchoz,
amelyről azt hittem, hogy föl nem éri,
akkor még nem volt szava a szótlanság
javára is, mikor a csönd beállt,
szokásai miattam kitagadták -
szokásaim közt otthont így talált,
akkor még elnapolta a jövőnek
tetemrehívását, hogy álmaim rőt
ravatalánál senkit meg ne öljek,
mert gyászban inkább megbékélni illőbb,
akkor még rám mosolygott a siralmak
völgyében is a csonthalmok felett -
amilyennek akartam, ő olyannak
szeretett, mert

akkor még szeretett.

OLYAN NEHÉZ

Olyan nehéz megérteni?
Az egyik már harminchat éve
viszi rontóimat a jégre -
hogyan mondanék búcsút neki?

Olyan nehéz megérteni?
A másik felszította létem
izzását a világhűlésben -
hogyan mondanék búcsút neki?

Olyan nehéz megérteni,
hogyan nélkülük pozdorja lennék?
Mert ők a jelentéktelenség
fölesküdt ellenségei.

GIZELLA ÚT

Gizella út, Gizella út,
egy régi dallam visszabúg,
idézi az emlékezet
ezerkilencszázhetvenegy
nyarát, mikor házibulit
csapott albérletben Judit,
szeretkeztünk a szőnyegen,
én csak vele s ő csak velem,
Gyuri és Ancsa ugyanúgy
vívták a szőnyegháborút,
zuglói éj, zuglói kéj,
szemérmertlenség, szenvedély,
ott még a bűn is tiszta volt,
akár forrásvízből a korty,
senki senkit nem irigyelt,
beérte azzal, kit ölelt,
beérte azzal, hogy a nap
neki is osztott sugarat,
csak annyit, amennyi a szűk
manzárdszobában összegyűlt
s amennyitől be nem borult
soha a tört buráju múlt.

GYÖTRELMES ÉDEN

Kesztyűs Ferenc
„Tisztelet a nőknek” című grafikájára

Adassék tisztelet mindenkoron a gyengébb
nemnek, amely vitás győzelmünk hiedelmét
úgy hagyja meg nekünk, hogy közben elveszi
mindazt, ami csupán a győztest illeti.

Áldassék általunk a sorsunkat kifosztók
gyönyörű tábora! Nincs indulat piroslóbb,
mint halvány arcukon a halk odaadás
kiáltó bíbora, mely győztessé aláz.

Illesse hódolat mindenkoron a nőket,
akik széthúzva is ellenünk szerveződnek
és összefogva is értünk magányosak -
a meghódoltakat illesse hódolat!

Figyelmességeink bűnére nincs bocsánat,
kegyetlenségeink erénye biztatást ad,
hogy van talán remény rájuk testálni, mit
gyötrelmes édenük pokolizzása szít.

EGY EZREDÉVRE

Készül az idő szégyenfája -
kinek a neve kerül rája?

Aki a köz-kaszálta rendek
helyén ma sáskákat legeltet,

aki az elveit - akár a
szotyolahéjat - eldobálja,

aki pucolt, bár nem kergették,
s most hősinek hazudja tettét,

aki a féltéglát a mell-
verés után sem ejti el,

aki csupán oláh s szláv bánat
láttán csap szittya orgiákat,

aki a lét szennyét örökké
imaszőnyeg alá söpörné,

aki helyére a MIÉNK-nek
visszacsempészte az ENYÉM-et

annak a nevét egy ezredévre
őrzi meg a szégyenfa kérge!

ISMÉTLŐDŐ TÖRTÉNELEM

HUSZAS ÉVEK

Vörös fejjel bömbölt a magyar,
sértve soha-be-nem-állott csöndünk,
véresszájú volt a hon köröttünk -
s benne minden véres lett hamar:

veríték a kizsákmányolástól,
utcakő a tőke sortüzétől,
vizelet a vese-leveréstől -
és a köpet is, cellák dohától.

ÖTVENES ÉVEK

Vörös fejjel bömbölt a magyar,
sértve soha-be-nem-állott csöndünk,
véresszájú volt a hon köröttünk -
s benne minden véres lett hamar:

veríték a beszolgáltatástól,
utcakő a nagy meneteléstől,
vizelet a felfázott veséktől,
köpet meg a kőbányák porától.

KILENCVENES ÉVEK

Vörös fejjel bömbölt a magyar,
sértve soha-be-nem-állott csöndünk,
véresszájú volt a hon köröttünk -
s benne minden véres lett hamar:

veríték a munka-hajszolástól,
utcakő a szkinhed-bevetéstől,
vizelet a sugárszennyezéstől,
köpet meg a seholsem-lakástól.

TÁVOLI ÉVEK

Véres lesz a most színehagyott
lobogó is, vérpiros lesz újra,
véglegesen önszínére gyújtva
Betlehem fölött a csillagot.

MAGYARSÁGVIZSGA

I.

Ki itt a jó magyar?

A szájtépő, a másságot leszóló,
a mellverő, de vész elől kilógó -
az lenne jó magyar?

Ki udvaroncból szökkent népvezérré,
de „honfélése” népét sem kímélné -
az lenne jó magyar?

Ki eladná az országot egy lóért
s a lovat, nemzetének, milliókért -
az lenne jó magyar?

Ki Európát falná fel, de régi
ázsiai voltát se jól emésztí -
az lenne jó magyar?

Kinek az őslakó is rusnya jöttment,
ha átkokat nem szittya dűhhel öklend -
az lenne jó magyar?

II.

Apai ágon áldás eleimre,
hogy magyar vért pumpáltak ereimbe,
ezért itt élni s tartozni e néphez
vérség szerint lehetek illetékes.

De önmagában ez mit sem határoz,
csupán elindulás a vállaláshoz,
ahonnan már csak a lélek s ész irányít
munkálni a világból egy hazányit.

Anyám ágán is áldom minden őszám,
fejfáiknál emlékezöm időzöm,
mind-mind e hont ápolta tiszta szívvel,
lett legyen délszláv, felvidéki cipszer.

Tót sarj Petőfi, német őszám Erkel
példázza: mitől jó magyar az ember,
nekik tudom be, nem a vér szavának,
hogy épeszűen szolgálom hazámat.

APRÓDINDULÓ

Üsd a tótot és a rácot -
de még jobb, ha kicsinálod,
oláhnak lyukaszd ki bőrét
s perzseld fel a legelőjét.

Itt üzletel, valutázik,
honleányokkal cicázik
talján, polyák, sváb és ruszki -
őket sem árt farbarúgni.

Ennyi gúnynév nációkra
más nyelvekben hogy is volna?
Csak a miénk ilyen gazdag -
szólj le mást, ha jó magyar vagy!

Legtöbb gőggel arra tekints,
akinek még gúnyneve sincs:
az arabot, zsidót, cigányt
közös pöcegödörbe hányd.

S ha tisztára takarítja
életterét majd a szittya:
nem hét, hanem három színben
ragyog a szivárvány is fenn!

HIÁNYA GÚZSNAK

Aki tehetetlenre támad,
annak bűnére nincs bocsánat.

A kard-ki-kard, a szemtől-szembe:
ellenfényt hint a küzdelemre

s hős hevületté lesz - a gégen
miatt - a pír, mit fest a szégyen.

Átfényeződik így a kétes
célú harc is, mert kétesélyes.

Ám akit visszaélni késztet
hiánya gúzsna és kötélnek

s féktelensége mámorában
- melynek mélyén ezernyi gát van -
kikötött ellenfélre támad:
annak bűnére nincs bocsánat.

KOSSUTH LAJOS TÉR
1992. OKTÓBER 23.

A Pest megyei *Fehér Könyv* szerint én
ötvenhatban egy járás Forradalmi
Ifjúsági Bizottságának voltam
választott elnöke - s ez az igazság.
E tényt - amely sem érdem, sem gyalázat -
eleddig sem hangoztattam nagyon,
de máától kezdve szégyellni fogom.

SZÍN ÉS FONÁK

Azt vallja a gödény, hogy mindig absztinens volt,
a görény pedig azt, hogy bűze illatár,
az ítéletidő - úgymond - nem volt sosem zord,
s porló homok saját szava szerint a sár.

A sokaság pedig hallgatja ezt a kardalt,
csóválja a fejét és tengődik tovább,
megszokta, hogy azok csapják folyvást a nagy zajt,
kiknek a színe is eleve már fonák.

A „piacgazdaság” azt vallja: -
és közben oly mohó, mint a piaci légy.
De erre végre már mozdúl a sokaság is:
koldulni nyitja ki légycsapó tenyerét...

A MUNKANÉLKÜLI BALLADÁJA

Nincsen jövő, csupán jelen,
amely a múltat elvitatja,
ődöngsz a piactereken
alkalmi zsákolást kutatva,
nem fekszi meg a krumpli, hagyma
a gyomrod - vállad nyomja csak,
melynek sajgása már sugallja:
minek a lét, ha nincs tudat?

Végül üres levesre sem
telik, csak egy lyukas kalapra,
mellyel az utcaszegleten
csücsülsz, arcodat eltakarva,
mert még a szégyen visszatartja
lefoszló méltóságodat -
legalább ennyit adj magadra.
Minek a lét, ha nincs tudat?

Nem így képzelted, azt hiszem,
az égre nézel megcsalatva,
de ott se gondol senkisem
se rád, sem elvetélt fiadra,
ha ölsz - az Isten lelke rajta!
De jobb, ha felkötöd magad
egy néked rendelt lámpavasra -
minek a lét, ha nincs tudat?

Barátom, rangod rongyod adja,
amely pucér segget mutat,
és már a kérdést sem takarja:
minek a lét, ha nincs tudat?

VIZAFOGÓ

A Duna széle itt ma is családias:
pecázók arctalan hada lepi a partot,
a nap a füstködön mindegyre átnyilaz -
s azt éri, aki már megadón elhanyatlott.
A kutyafttatók nem ápolit ebeket
biztatnak: pár kuvasz, puli és korcs szaladgál
csupán a kavicsón, nyomukban száz gyerek -
tizenegy óra múlt. Magasan áll a nap már.
Nincs szó, nincs indulat, amely békét sebez,
vasárnap délelőtt a szúnyograj se számít,
oly monoton a csönd, mind hibás hanglemez,
mely elakadt sorát szajkózza-nyúzza váltig.
Immár ez a hazám: kavicsbányák ürült
helyén e dísztelen, poros bokrokkal ékes
paradicsom, hová hajókról száll a kürt
rekedt üzenete napfűrdőzők füléhez.
Nem vágyom innen el. Hányatott életem
itt ért végtére is valamiféle révbe,
a városszéli lét felfedezés nekem:
nem tudtam, hogy ilyen víz-illatú a béke.

És víz-természetű! Azonnal háborog,
ha szűk gátak közé szorítja száraz érdek,
olykor a folyó pattanni kész burok,
hasadó rügy, mitől a lét áradva éled,
olykor fénylenek a rozsdatemetők,
gyárok kopott falát befutja zöld folyondár,
bolygókat rúgnak át a lábteniszezők
a dróthálók felett - s a kocsmasztaloknál
sirályszárnyon repül a buggyant, sörhabos
keserű álom is a kormos végtelenbe -
ez történik, mikor szörnyű s csodálatos
zúdulás fészke lesz a jámbor béke medre.
Hát jól vigyázzatok, újmódi gát-szabók:
a béke még ma sem tunya zavartalanság,
a hallgatag pecás csapat előbb-utóbb
hirtelen hátranéz, hogy megmutassa arcát.

HÚSVÉTVASÁRNAP

Jézus elvtárs, ezennel visszaperlünk
magunknak téged. Ács fia, halászok
osztályosa, jőjj, köztünk a helyed!

Kétezer évre kölcsön vett az egyház,
neveddel csillapítva minden ácsot
s halászembert, ki olykoron a fejszét
s a szigonyt kézbe fegyverként ragadta,
mert már tovább nem szenvedhette azt, hogy
munkája méhében fogant javakból
neki csak forgács és keszeg kerül.

Nyerd vissza régi arcod. Nem a birkák
hunyázkodó alázatát idézte
tekinteted, de haragvó egeknek
villámain, melyek - akár a korbács -
sújtottak pénzváltóra és kufárra
a Mindenség lezüllött templomában.

Hát jőjj és dönts a tőkét, Jézus elvtárs!
Nekünk támadj fel és maradj velünk,
ne szállj a mennybe, hol eddig se volt sok
keresnivalód, hiszen a Teremtő
- kinek nevében szóltál s cselekedtél -
nem más, mint földi ácsok és halászok
okos gyülekezete, nagy családja.

Áldott, ki általuk leszen megáldva.

KIFOSZTVA

HEGYESHALOM

„Én rajtam jutsz a kínnal telt hazába,
én rajtam át oda, hol nincs vigasság,
rajtam a kárhozott nép városába”,

melyben a vizet sziklából fakasztják,
mert vízcsapokhoz most nincs érkezésük -
ott csak csodára futja, hol a masszát

a ménkű sem mozditja, mely beléüt.
(S megint azoknak arca ismeretlen,
kik napról-napra felfedik kilétük.)

Lehetett volna itt is élni szebben,
de lám, a régi téboly visszatombol
s az új gazságok láttán szem se rebben.

Ki itt belépsz... (A folytatást tudod jól.)

KIFOSZTVA

Elvették tőlem a Himnuszot,
csak mert elénekelték.
Torkukkal beszennyezték.

Elvették magyarságomat,
mert maguk magyarnak mondták.
S ha ők a magyarok:
testvérebb a török meg az osztrák.

Elvették játszó kedvemet,
mert silány alakításért
követelték a tapsot.
Aminthogy a tetszés jelének vették,
ha a közönség szisszent, felmorajlott.

Elvették az életemet,
mert ifjúságom szép sólyommadarára
rút kányák bélyegét sütötték,
miközben füstifecskének hazudták
a maguk egerésző ölyvét.

Most itt állok az ország ajtajában,
hol valaha kopogtatnom se kellett,
állok a küszöbön, semmit se érzek,
mert elfeledtették velem, hogyan kell
megörülni a hazaérkezésnek.

VAKMERŐ REMÉNYEK

Nem várja senki azt,
hogy most majd az Annabálba invitálják
a rongyosbál helyett.

Nem várja senki azt,
hogy a megkövezettek
lelkesen dobják vissza a kenyeret.

Nem várja senki azt,
hogy piroslámpás házak
lesznek egyszerre zárdák.

Nem várja senki azt,
hogy az árvák könnyét
palackozva exportálják.

Nem várja senki azt,
hogy vizákat fognak ki Soroksárnál.

Csak azt várják, hogy mindig a szemükbe
nézzen, aki ágál.

HAZAFFYAK MÁJUSA

Most meg van sértve mindegyik:
a kicsi nép nagyobbik része
- az aggastyán s a kisdéd is -
elküldte őket a fenébe.

A legtöbb jámbor honfitárs
nem úgy magyar, nem úgy keresztény,
ahogy hitte ez a bagázs
egy kiskúnsági gőzös estén.

Nem kíván vissza sem lovas
tengerészt, sem gyalogpilótát,
sem mások zsákjait csupasz
vállaira - a régi nótát.

Már-már beállt az új urak
pecsenyéjét sütni, miközben
ő maga éhkoppon maradt
a tönkretett össznépi trösztben.

A kis nép kimondta a nagy
nemet a gezarol-szagú múlt
moly-fellegére, mely szakadt
ingünkre és gatyánkra zúdult.

S hol van, amire igent
mondott? Minek firtatni ezt még?
A nép a győzelmén mereng,
de érzi már, hogy elfeledték.

1994

VISSZAÚT HOZZÁJUK

„A harmadik napon a legnehezebb, a harmadikon”

(Juhász Ferenc)

A negyedik napon még nehezebb,
amikor a csodák szavatossága lejár
s az addig csodált csodatévő
a sorba visszaáll,
hol tapsifülek sokasága
ordítja fülébe: számár!

Mert nincs nagyobb kéj, mint különbről
elhinni, hogy csaló,
hogy aki három szép napon által
napba röptetett minket: a ló
is csak közlünk, lomha és csökönyös
szamarak közül való.

A negyedik napon a legnehezebb,
a negyediken,
amikor rájössz, hogy fölébük növe
nem segíthetsz a tieiden,
s a visszaút hozzájuk immár
a semmibe viszen.

Köztük maradva tedd a csodát hát,
föltöttük soha,
s észrevétlenül, csökönyös-lomhán
naponta épül bennük a csoda,
egyetlen csillagot sem hoz le az égről,
de a miénket, meglehet, végül
felszegzi oda.

MI MIT NYOM?

Mostanában
ha balra fordulok az ágyban
derekán az éjszakának,
nem tudom, mi mit nyom
jobban:
a szívemet az ágy - vagy
a szívem az ágyat?

EGY PARASZTKÁDERRE

Hétévesen mezítláb járt a
kopott falusi iskolába.

Otthon korán dolgozni fogták -
szülei nem győzték a munkát.

Markot szedett és törekelt, ha
csépléskor felbolydult a pelyva,
disznót, pulykát, tehenet őrzött,
de elbúsult, mikor az ősz jött:

ment volna iskolába inkább -
még novemberben is mezítláb...

Ahogy a harc elült e földön:
cipő került lábára rögtön,

mellyel szebb iskolák kövére
vert indulóritmust a lépte.

Most épp a múltját magyarázza,
nem emlékezve, csak okádva,

fehére hamut szaporán szór
s szaval a szovjet elnyomásról.

Ha az oroszok be nem jönnek,
talán ma is túrná a földet,

és azt a trágyát teregetné,
mellyel naponta válik eggyé.

TRÓNKÖVETELŐ

A szája jár, amíg a sokaság ki
nem kaparja neki a gesztenyét,
amit megsütni s gyorsan felzabálni
percig se késik majd, ha trónra lép,

az ország sorsa legyen bár akármilyen:
ő meg nem rövidülhet semmiképp,
a koldus is az ő sokmilliárdnyi
hasznát növelve nyújtja ki kezét.

Mi csak legyintünk, újra elfogadván,
hogy legyen bár szabályszerű a kampány:
egyetlen lúd is disznót győzhet itt.

„Ékes” szavaival tele a kincstár,
tagadó választ bömből akkor is már,
mikor a kérdést még fel sem teszik.

HŐSÉG HAVA

Ott nem fölfeslett - védernyő lett végre
a törvény összefércelt szövédéke.

Ott nem rendbontás volt, de rendteremtés:
hirtelen gyógyulás a hirtelen vész.

Ott ékkő lett az utcakő, amely egy
cafka-városból istennőt teremtett.

Ott vérben gázoltak, mikor szavalták:
egyenlőség, testvériség, szabadság.

Ott ártatlanokat is lenyakaztak,
de a hóhérok voltak igazabbak.

Ott lőporszürke volt a nyári mennybolt,
de verőfényesebb idő sosem volt.

Ott karcos századok édes reménye
vegyült a mámorízú rettegésbe.

Ott pillanatonként hullott kosárba
a múlt egy-egy évezredes szokása -

s itt minden pillanat sürgetve intett
Párizsra vetni vigyázó szemünket.

HIÁNYOS MONDAT

Az évszázad távmondatának
ő volt az állítmánya.

Most hiányos a mondat:
csak alanya van, meg tárgya.

Köröttük homályos
jelzők, határozók csak -
állítmánya nélkül
nagy zagyvaság a mondat.

úgy kiradírozták,
mintha sose lett volna,
de bőven lesz, ki vissza-
írja s megint kimondja,
kezdetnek egyszerűen
magam írom le, ím:
Lenin.

E.T.A. UTOLSÓ SZERELME

Én hívlak most, Hoffmann, a Múzsád.
S bár mostohán bántál velem:
az életed kalandos útját
én követtem hűségesen.

Háromszor hívtad a szerelmet -
s széttört, kimúlt, elevezett,
ha élsz még, egynek élj: a versnek.
Csak én maradtam meg neked.

SZALKAI IZZÁS

Mátészalka mindig gyászban?
Én ünneplőben is láttam,
amikor a gacsalpesták
szívében izzott a tettvágy,
izzott az a vas is tőlük,
mely rabbá alázta őlük,
addig-addig kalapálták,
míg lett aranyból is drágább.
Mátészalka, Mátészalka,
ma hol van, ki odacsapna?
Egy lány is villant a üllőn,
hogy izzásba meneküljön,
tűzbe tartották - akárcsak
engem is - szilaj kovácsok,
ragyogtunk egyforma rőten -
s nem munkált meg egy pöröly sem,
nem hajlottunk. Kettétörni
tudtunk csak, Bujárszky Györgyi!
Hol a város? új a gyásza?
Vagy viseltest ölt magára?
Mátészalka, Mátészalka,
hol marad, ki visszacsolja
azt a hajnalbíbor-izzást?
Alkonyodom magam is, lásd.

NEM SKANZEN EZ

*Osváth Miklós „Szatmári táj”
című vízfestményére*

Nem skanzen ez, nem múzeum,
ez is, az is magyar valóság,
még mindig látható falun
szalmatető, roskadozó ház,

az ország keleti felén
nemcsak barátom akvarellje
tárja készségesen elem
mindazt, mi máshol már ereklye,

hanem a táj, a táj maga,
egy teljes országrésznyi rajzlap
mutatja tisztán, mit csak a
hiú remény ítél kihaltnak.

A szegénység emlékei
köröttem új életre kelnek
riportfotót rajzolva ki
rámái közt a képzeletnek,

és lesz a múltba-révedés
napjaink élő krónikája,
mit álomból kevert a kéz:
a szem durván valóra váltja.

Szomorúan gyönyörködöm
az ismerős szatmári tájban,
látnom csak addig volt öröm,
amíg falamon függve láttam.

FEKETE

Fekete kalászból kipereg a búza,
haragos az ördög, hasogat a csúza -
s akire haragszik, szarvaira húzza!
Talán meg is nyúzza.

Fekete diáknak a szeme sem áll jól,
bagolyhuhogásban garabonciás szól,
huzata süvöltő, lányt sodor a háztól,
s tarlón messze táncol.

Forró sóhaj száll a lány után a széllel,
malaclopót, ronggyá nyítt köpenyt kibélel,
szállj utána, sóhaj, szívdobogás kérlel,
szállj utána, érd el!

Fekete kedélyben komorul a rontás,
fekete tükörben fekete hasonmás,
fekete hazában fekete hegyomlás -
én is, ő is csontváz.

RONDÓ

Ma ingerült voltam vele,
de nem szabad, hogy megbocsássa.
Akaratlanul bosszút áll, ha
most sem lesz egy rossz szava se.

Lelke jósággal van tele -
s ennek gyötör ellenhatása.
Ma ingerült voltam vele,
de nem szabad, hogy megbocsássa.

Megbántottá könnyítene,
ha megbántódva visszavágna,
de rámnehezül némasága
s önvádam súlyos fellege.
Ma ingerült voltam vele.

SCHODELNÉ

Szeretője lett Nyáry Pálnak
s mikor azt várbörtönbe zárták:
a színpadról nyomban lemondott
és felkereste Nyáregyházát.

Ott, az elárvult kúriában
gazdasszonykodott elvonulva,
holtáig várt a kedvesére
és lassan megfakult a múltja.

Ledolgozta a napi normát
ő, aki Norma volt elébb még,
nem győzött versenyezni véle
az emberszámba vett cselédség,

de éjjelente az akácos
gall rengeteggé válva hívta
s egy kifeszített holdsugáron
pendült a dallam: Casta Diva -

olyankor feltérdelt az ágyán
arca elé kapva a párnát,
hogyan szeme izzását a Nyáry-
ősök a falról meg ne lássák.

PIAF

Volt egyszer egy dalos kedvű, csúnyácska asszony,
kit leverbezett a szajnaparti zsargon,
a szürke, arctalan nép verebezte le,
mert őt fejezte ki trillátlan éneke.

Szürkének nem dukál színes tollú madárka,
ám egy zengő veréb nekik is jár talán, ha
elszótlanul a hit s a tépázott remény
s csak csüggedés csücsül a járdák szegletén.

Ki irigyelte őt? A könnyeit ki látta?
Ki tudja, mekkora a csillagok magánya?
(Amit a tapsvihar nem old, csak elborít,
kalitba zárva a szív rebbenéseit.)

Fényes dalesteken sokaké volt, de éjjel
maga egyezkedett a rettentő sötéttel,
amit a szerelem világított csak át,
ha az üvegtetőn a hold bekandikált -

s a csúnya kis veréb szép lett önnön dalától,
már hangja sem reszelt érdesen, mint a ráspoly,
inkább melengetőn simult a lelkeinkhez,
ahogy ágyban simul hozzánk a drága hitves.

A CSODÁLATOS MANDARIN

Visszajött három méltatlan halálból,
hogy meghalhasson végre emberül, szent
szerelemmé magasztosítva rémült
magakelletését egy utcalánynak.
Vetették mély verembe: össze nem tört,
a vágy emelte vissza szép tusába,
hátába kést ütöttek, ám a vére
már tűzzé változott - nem folyhatott el,
felkötötték lábánál fogva, ettől
fejébe ment a lélek, érzelemmel
árasztva el a józan ész helyét is.
Mert józan ész híján tudunk csak annyi
gyönyört kiküzdeni saját magunknak,
amennyivel a szégyenült halált is
a létezés meghitt körébe vonjuk,
ezzel hangolva át idegsimító
himnusszá Bartók zaklatott zenéjét.

ZENE, BELÜL

Parányi melegség,
mi átfut a szíven,
tétova szándék, mely
segíteni mozdul,
növő hajlandóság
más ember iránt - ez
mind muzsika bennünk.

Gyűlölet, amely csak
igazságtalanság
ellen lobban - szintén
muzsika mibennünk:
dübörgő s robosztus
zene, amely győztes
áradással önti
el a gonoszságnak
állásait lelkünk
szikkadt rejtekében.

Ezer megbicsaklott
indulat s derékba
tört álom szívésértő
éles törmeléke
alól buzog égre.

AZ LENNE JÓ

Markovics Ferencnek

A látás terhét vinni volt a tisztéd
a nézelődők és vakok között,
így lett sok fontos pillanat az ihlet
szorításában általad örök,
a létezésnek tettenért magányát
mutattad fel a társas léthiány
titkos tivornyaín, ahol legárvább
maga a boldog isten volt talán.

Az lenne jó, ha kedved így maradna,
hogy legyen, aki fényekkel tanít
móresre egy világot, mely a napra
vetíti már agresszív árnyait
s a mindenség tündöklésébe rázva
saját kormányának szeplőpermetét:
legelsősorban önmagát alázza
s ragyogva szédül attól, hogy sötét.

Fakassz sugarat árnyak-lepte tájból,
exponálj örtüzet szurkos hegyen,
hogy a kartonra bővült látomástól
kipiruljon a sápadt érzélem
s az értelemig sugározza forrón
izzó színét, világos erejét,
hogy a sötétség rendje felbomoljon,
mikor már-már a nap helyére lép.

KENYERESEMNEK

Volt víg napunk elég, komám, a reggel
gyakorta virradt ránk örömtanyán,
kiszámítottuk pontosan nem egyszer:
hány findzsa fér el sorsunk asztalán?
Megfért bennünk gavallér és vagány,
kufár és költő, nyárspolgár és hippi -
ne morfondírozzunk a telt kupán:
kötelességünk fenéig kiinni!

Ha takarékosan pislákol az ember:
az élet akkor fabatkát sem ér,
a vén kaszás, mielőtt sírba vermel,
könyörtelenül mindent visszakér.
Az ember végül is hozomra él
s bolond, ha hitelét ki nem meríti,
ne kíméljük, mit az élet kimér:
kötelességünk telt kupánk kiinni!

A SZOKNYAPECÉR
FRANCESCO DEL SARTO SUMMÁJA

Sokat bolyongtam életem során,
míg a lombard síkra eljutottam,
Szicíliában forró volt a lány,
Calabriában édes, Lazióban

ravasz - s a toszkán dombok hajlatán
elmés fehérnépekkel csókolóztam,
oltár elé vitt volna mindahány,
de én eltűntem, mint veréb a rozsban.

Most itt ülök a lombard síkon és
a péniszemet eszi a penész,
mert napok óta tétlenkedve göbbed.

Ó, lombard lányok, hova tűntetek?
Amott csupán egy vénasszony tipeg -
a végén még e rút banyát döföm meg!

EGY FARAGATLAN SZENTNEK

Bánki László születésnapjára

A lópokróc a modorodhoz
képest akár a lágy selyem,
mikor hallgatlak, úgy lelomboz
a sok verbális förtelem,
hogy seggnek érzem a fejem,
s fohászkodom: örökre szűnj meg...
Most mégis azt követelem:
rontsd, míg szemfényvesztés az ünnep!

A földgolyó sajnós valóban
kupleráj lett, szűk és koszos,
világnyi prostitúcióban
senkisé ismét már, csak szoroz.
És ez azért sajnálatos,
mert ingyen már isten se büntet.
Hát legalább te ostorozz -
rontsd, míg szemfényvesztés az ünnep!

Ennyi éves a hülye is
lehet, ha jól vigyáz magára,
de akit jégre szíve visz:
a telet másokért is állja
s örül, ha van egy-két barátja,
akikkel délibábot űzhet
s kiknek raja megint kívánja:
rontsd, míg szemfényvesztés az ünnep!

Pajtás, ez léha vicc csupán,
de komolyan venni: büntett.
Görögtűz ég Pesten, Budán -
rontsd, míg szemfényvesztés az ünnep!

**SIGMOND PISTÁNAK -
AMIKOR FELVIRRADT ÉLETE
HUSZONEGYEZREDIK NAPJA**

Istvánka, kivágtad a huszonegyet
hiánytalanul - s méghozzá ezerben!
Ne lankassza ifjonti gerjedelmed
az eljövendő huszonegyezer sem,
bírd sokáig ésszel és erővel,
ne hajlongj változó szelek szerint,
dacolj a furcsán felpörgött idővel,
amíg a kaszás feléd nem suhint.
Szóval: köteles vagy sokáig élni,
hogy eggyel több legyen, ki jól tanít
móresre egy kort, mely csak elvetélni
képes apáink gyerekségeit,
köteles vagy tisztességed petákját
vetni a kolduló hitek elé,
hogy kéregetni a adakozni gyávák
mozduljanak bátran egymás felé.

KIVILÁGOS KIVIRRADTIG

Györe Imrének

Nem magadért, csakis miattunk
verdesel és ugrándoazol,
úgy lepi hatvan év a vállad,
akár a könnyü por -
lerázod hetyke rándítással.
S kezded húszévesen
a verdesést, ugrándozást, hogy
tánccá legyen a szívütem.

Nem úgy dübörögnek a lábak,
mint mikor a Forradalom
ormótlan léptekkel megindult
s átkelt a falakon,
palotákön reccsent az ablak,
füttyültek a golyók,
s legtisztábban beteg tüdőkből
harsogtak harci indulók.

A tánc, a tánc le ma sem állhat!
Titokban megszeppent Katák
várják, hogy táncba vigye őket
egy kripli legalább,
de lám, aki elébük pördül:
ma is kemény legény,
járja velük, míg nem piroslik
új hajnal az ég peremén.

VALAMI

Szerdahelyi Istvánnak

Hát nem mindegy: felismerés? Hit?
Fontos, hogy magaddal kibékít.

Magaddal - de nem a világgal,
amit felforgatni sem áttal.

Valami. Több a valakiknél,
kísérje bár nagy munka, kis bér.

Hatalmas mégis a jutalmad:
szándékaidnál szabadabb vagy.

Hatvan éved ne keserítsen.
Éltessen a marxista isten.

INTELEM

Kesztyűs Ferenc tűzzománca

Ne hidd, kígyó, hogy nyertes már a játszmád,
nem győzelem, hogy rábírtad az embert:
vámolja meg a tudás gyöngé fáját,
ha rámegy is az üdv, mit - vélte - meglelt,

csupán elkezdődött a hosszú parti,
melynek során a leszakajtott alma
a bűn jelképe lett: beleharapni
ma már egy almatolvaj sem akarna.

Az első emberpár még nagy naívvul
azt hitte, hogy a tudás hatalom, mert
így szabta ki az Úr intelmein túl
a szemfényvesztő, dús Paradicsomkert,

így szabta ki a magányos Teremtő
szigorral álcázott társkeresése,
s így éledt fel megint a mit se sejtő
gonoszság Édent gúnyoló kedélye.

De már vesztettél, kígyó. Tudja minden
ember és állat, hogy tiltott gyümölcsök
fogyasztásától lett hús-vér az Isten -
és vált misztikus maszlaggá az ördög.

„... MAGYARNAK SZÁMKIVETVE”

Két év se kell s a hatvanat
- ha tetszik, nem tetszik - betöltöm,
adósságom alig maradt
e hitelét-vesztette földön,
s ha most a nyelvemet kiöltöm:
megilletődötten teszem,
végül is ringott a bölcsőm
és itt lelem meg sírhelyem.

Magyarország a hon neve,
hová lepottyantott a gólya,
népem nyilazva jött ide -
és máig sem szokott le róla,
a lovat eladták alóla,
mégis oly peckesen feszít,
minthogyha egész Európa
félné ma is nyílvesszeit.

E nyilazós - nyilas? - modor
hiján találok idegennek
magam hazámban, hol a bor
eleve pimpósodva erjed.
Mert fabatkát sem ér a helyjegy
a kisiklott gyorsvonaton -
hiába ég a tűz, amelynek
nincs más terméke, csak korom.

Elvégeztem, amit kirótt
a sors és meglehet: talán van
felelet a kérdésre, hogy
miért ragadtam meg hazámban?
Család, magántulajdon, állam
bennem magyarmód ütközik,
hol csillagunkat hullni láttam:
kigyúlni se lássam, csak itt!

Két év se kell s a hatvanat
- ha tetszik, nem tetszik - betöltöm,
adósságom alig maradt
e hitelét-vesztette földön,
saját sírversem még kiötlöm -
mást holtomban se terhelek,
amit elértem, megköszönöm
úgysem lehet már.

Nincs kinek.

VASPÁLYA

Öreg pályaőr, hová mégy?
Húz a nap, akár a mozdony,
a töltésen nincsen árnyék
s nincsen fény a szemaforon.

Talpfák közül kibújt a gaz -
vonat erre úgyse jár már,
nincs jegypénztár, nincsen utas,
csak a csönd az állomásnál.

Kinek jó, hogy felvigyázol?
Hibát ha látsz, hol jelented?
Vajon meddig ér a távol,
ha a sínek rozsdavertek?

Miféle véredbe-oltott
munkaköri kötelesség
teszi, hogy teszed a dolgod
anélkül, hogy megfizetnék?

Ki a megbízód, ki küldött
fel a puszta pályatestre?
Vízirendőr? Népi ülnök?
Úri hölgy? Parasztmenyecske?

Rekkenő a boglyatűzzel
dúsított nyárvégi hőség,
ide már az őszi hús kell,
dér-takarta legelő, rét,

melyen átfektetve mállott
sínek üzenik a télnek:
nincsenek már indulások,
sose lesznek érkezések.

KEZÉT FELTARTJA

Egyszer majd visszanéz. S akkor döbbenve látja,
hogy aki úzi őt, segítségért eseng,
feldúlt az arca és nehezen bírja lába
a terhelést, amit az üldözés jelent,

szemében megfakult a rőt harag, a keble
kifulladtan zihál s nem bosszúért liheg,
lám ütésre emelt kezeit védekezve
kapja maga elé és szűköl, mint az eb.

S akkor az üldözött megfordul, visszalépdél,
majd megadja magát annak, akit akár
meg is ölhetne. Ám az önvédelmi kényszer
múltával nem jogos az indokolt halál -

kezét feltartja hát, arra készítve roskadt
ellenfelét, hogy úgy végezze be, ahogy
a gyengült bacilus, mely kórt már nem okozhat,
de mint oltás, a kórt legyőzni hivatott.

Nincs nemeslelkűség. Csupán kifáradás van
és lélek-ismeret. (Nem lelkiismeret.)
Mindenki üldöző s üldözött a világban,
hisz sír az is, aki utoljára nevet.

LEGÚJABB VERSEK

EGYSZERŰ

Oly egyszerű ez: ha elvesztelek -
belepusztolok. Bármilyen lesz veled:
autó üt el, cserép zuhan le rád,
vagy ravatalod lesz a betegágy -
én utánad halok, nincs más utam.
A sorsomat kezelni egymagam
már túllontúl önállóan vagyok,
élek, ha élsz - s ha meghalsz, meghalok.
Oly egyszerű ez. Semmi komplikált
nincs abban, hogy csakis harmóniát
fog fel fülem, hangom is puszta csend,
ha nincs másik hang, mellyel összecseng.
Megírták mások már, mi vagy nekem:
lányom, anyám, húgom és kedvesem,
testnek s kenyér, parasztnak a föld,
prófétának ige, mely testet ölt,
te vagy a fény az éjszakában - oly
banális mindez s mégis oly komoly.
Nekem te vagy a velem-futó magam:
kétágú útnak egy iránya van
s ágaink párhuzama oly szoros,
hogy a tekintet szinte összemos.
Értsd meg tehát, hisz olyan egyszerű:
mikor magadhoz - hozzám vagy te hű,
magaddal azonos csakis velem
lehetsz mindig már.

Ez a szerelem.

ANDALÚZ BALLADA

Ment a lány a gyalogúton,
holdezüst kúszott alája,
melyben minden pillanatban
lágyan megmerült a lába,
megcsobbant a fény előtte,
megcsobbant a fény utána,
fodrozott a földre ömlött
holdvilág nagy óceánja.
Térdig érő színezüstben
könnyedén gázolt a lányka,
nem figyelt a rásunyító
három szörnyű éjmadárra,
mely kinyúló cserfaágon
lengő lépteit vigyázta,
mérlegelve, hogy tetőzik
lent a fénynek áradása.
Nem látszott már ki a lánynak
csak parázsló pillantása -
s rácsapott a három holló,
rút csőrét szemébe vájta.
Holdsugárnak, szemsugárnak
elmaradt hát földi násza,
azóta sem egyesültek,
éj magaslik a világra.

ASSZONYARCOK

Tanácsstalan az asszonyok arca,
mert egyre kevésbé értik
az amúgy is megfejtethetlent.

Félénk az asszonyok arca,
mert magabiztosságuk jogosságát
már nem vitatja senki.

Kietlen az asszonyok arca,
mert csörgedező mosolyuk medreit
még sziklával tömíti
hegyomlása megkövült vágyaiknak.

Ám az asszonyi arcok
gyönyörűségesek mégis,
mert tükröződik rajtuk
az embertelen világegyetem
gondosan titkolt humánuma
és az Utolsó Ítélet
felszabadult vidámsága szintúgy.

KIELO FEJFÁJÁRA

Gyöngyi meghalt. Valamikor
ő volt a legnagyobb szerelmem,
miatta nem kevés botor
s nagyszerű dolgot elkövettem,
rám ragyogott, akár a nap -
s árnyakból kivetkeztem érte,
egészen magával ragadt
tündöklésének póresége.

Akkor csak ő adott esélyt
elérni lelkem erdejének
tisztásait és elkísért
az ösvényen, hol tüske tépett,
egyedül ő volt, aki TÚL
AZ ÉJSZAKÁN se látta árnyam -
s most rá fagyos föld röge hull,
halott, kit egykor úgy imádtam.

Azóta feltjára a zsák
rég rátalált, eljött, ki éppen
velem illik össze a tág
s darabokra tört mindenségben,
de Gyöngyi emlékét - miként
aranytalizmánt - holtig őrzöm,
mert tőle tanultam a fényt,
amelynél nincs égibb a földön.

KICSIT FEHÉREBB LETT

Aznap, mikor meghalt az apja:
kicsit fehérebb lett az arca,
délben elém tette az ételt
s azt mondta, hogy ő már ebédelt.

Másnap, mikor délután kettő
körül sem berregett a csengő:
készülődni kezdett sietve,
mintha várni nem volna mersze.

Harmadnapon - mert rápiroslott
egy alma, mit még ő hagyott ott -
kívánta, hogy a percnyi szégyen
örökre az arcára égjen.

Nem könnyezett a temetésen,
gyászát nem látta senki. Én sem.
Méltósága árulkodott csak
arról, hogy majdnem összeroskad.

MÁNIA

Én mégis várom, hogy a vízözönben
- míg bárkám alján reszketek alatt -
lecsendesül az örvénylés köröttem,
s az olajággal megjön a galamb.

MERT ERŐSEBB A DAL

Útra bátran kelek az argonautákkal,
hiába háborog dühös Poszeidón:
hajónk szilaj sirály, a messzeségbe szárnyal,
s az aranygyapjúval tér vissza majd, tudom,
vitorlánkat maga Minerva szőtte, délceg
árbócunk Dodona tölgyeséből való,
kurjantva feszülünk, mi ötvenek, a szélnek
s Iaszón kedve szerint iramlík a hajó.

Nem félek semmitől. Köztünk van nyugtatásul
Kasztor, Polüdeukész, Herkules és Tiphüsz,
a kormányos, aki tengerek viharán úr,
biztos keze veszélyt, szorongást messze űz,
de főleg én vagyok, ki bátorít s vigasztal,
kit mélybe röptetett magas Magnézia,
Apolló és Linosz vértezett fel a dallal -
én Orpheusz vagyok, Kalliopé fia.

Mert erősebb a dal, mint együttvéve ennyi
bátor vitéz s a jó kormányos érdeme:
szeleket zaboláz, felhőt képes terelni
s vadakat jámborít a lantos éneke,
talán az alvilág szörnyeit is legyőzné -
későbbi nóta ez, nem tudhatom ma még,
de most is szent hitem: ha nem pendülne többé
hangszerem húrja, az hajónkon lenne lék.

Hát csak mosolygok én, ha rajtam mosolyognak
az izomemberek, az önhitt daliák,
ott csak lekezelés dukál a dalnokoknak,
ahol egy halk futam fölösleges virág,
de nem számít. Magam tudom csupán a titkát
annak, mi felfelé - s nemcsak előre visz,
fejem a koszorúk vasabroncsként szorítják.
Akad köztük babér - de szinte mind tövis.

BUKOTT ANGYAL

Czinke Ferenc grafikájára

Zuhanás? Ez a mélybe-szárnyalás? Ez?
E diadalmas út a föld szívéig?
Valami magma húz, akár a mágnes,
melyben vulkánok kitörése érik.

A föld gyomrában biztos, hogy pokol van?
S a kék egek fölött van a mennyország?
Miért nem ott a bal, ahol a jobb van?
Kitől függ, hogy Istent hová sorolják?

Zuhanva válik emberré az angyal
és legnagyobb győzelmét így aratja,
amikor végre szabad akarattal
a földhözkööttséget elfogadja

s bár hetven évgyűrű - megannyi hínár -
fonódik rá, vitája nincs velük sem:
odahúzzák, ahová maga is száll
az égi angyaloknál nagyszerűbben.

FELHŐK ÉS VONAT

Markovics Ferenc fotójára

Megy a gőzös, megy pöfögve,
haragos az ég fölötte.

Megy a vonat, sebesen megy -
s mintha üldözné a felleg,
ott gomolyog a nyomában
sötét garabonciásan.

Megy a vonat, megy a vonat.
Honnan jön és merre halad?

Ceglédre tart? Csillaghegyre?
S nem hagyja a felleget le?

Lement hatvan kilométer
s most is versenyt fut a vésszel.

Megy a vonat s arra vár csak,
hogy kísérője kifárad,

s végre sugarakban ázva
ér be a végállomásra.

OPERABÁL

Ahol Riccardo gróf a szép Améliától
örökre elköszön, miközben a halál
álarcosan lesi - ott most vigadva táncol
az élet: áradó és színpompás a bál.

Ahol a szerelem üzére, Don Giovanni
szédíti máskor a hiszékeny hölgyeket -
ott most halk, kérlelő parancsnak szótfogadni
egy teljes éjen át büntetlenül lehet.

Ahol pezsgőt iszik a sápadt Violetta
Alfrédra kedvesen csillantva poharát -
ott buborékosan pezseg a játszi kedv ma,
kifakult sorsokat bíborra festve át.

Ahol a daliás legények és leányok
palotást járnak el László király előtt -
ott most üres a trón, nincs apród, nincs pohárnok,
de mind királyiak a férfiak s a nők!

Ahol a féktelen mámorú, vad cigánylány
kezében percre sem csitul a kasztanyett -
ott még a bakfis is kacérkodón riszálván
örül, hogy reggelig ő is Carmen lehet.

S ahol Brünhild köré tűzfüggönyt von Wotán - ott
most csillárfény övez minket védelmezőn,
hogy eltakarja a kívül hagyott világot,
mely árny-uszályosan ott áll a küszöbön...

EGY NÉPMŰVELŐ HALÁLÁRA

Tápiógyöngye s Isaszeg között
nagy mágneses erővel bír a rög.

Arrafelé nehéz a szárnyalás.
Az a föld röghöz kötötté aláz.

Nem égig - fellegekig sem ereszt,
jární barázdák mentén kötelez.

Csak göröngyöt tapos, ki ott halad,
nem rugdalhat csillag-kavicsokat.

Egy nevetős legény a parlagok
mágnesességén mégis kifogott:

csizmaiból kibújt egy perc alatt
s mezítláb mászik most a sugarak

kötélhágcsóin az egekbe föl,
hol maga az Úristen tündököl.

Ladányi Pista, mássz! S ha befogad
Szent Péter, a mezítlábasokat

képviseld majd az Úr színe előtt.
S érd el, hogy csillaggá legyen a rög.

CSEMŐ

Rossz putri volt csupán, korántsem cifra prэшáz,
ami most mutatós Ladányi-múzeum,
az udvarán ma is egy tűzhely romja mėláz,
melyet „családinak” nevezni durva gúny.

A lázongó balek, a „szépség huligánja”
- ahogy nevezte őt egy szellemes ítész -
innen köpött nagyot az elkurvult világra
s örült, hogy csak eget láthat, bármerre néz.

Földet fürkészni már nem marad semmi kedve,
megváltást így remélt: magasba menekedve -
de rádöbbent, hogy a felhőkhöz nincs köze.

Mikor tekintete visszazuhant a földre:
szemeiből az ég emlékét kitörölte
s folytatta azt, miben már nem telt öröme.

KÖNYÖRGÉS APÁTIÁÉRT

Add, Uram,
hogy a szemem pillája se rezdüljön attól,
hogy kiverik a szemem,
és ne forduljon fel a gyomrom akkor,
amikor gyomorszájon vágva földre esem,
add, Uram,
hogy a véremtől részegülőknek
egészségükre kívánjam az italt,
s ne vegyem a szívemre, ha a szívembe lőnek -
közönyömet a néphit hőstetté növeli majd.

De azt sose hagyd, Uram,
hogy ölbetett kezekkel nézzem bárhol,
ha mindezt olyanok sérelmére teszik,
akiknek kínjából és pusztulásából
erkölcsi erőt senki se merít,
énnekem már, Uram,
van elég erőm a beletörődésre, de az ő
csorbult igazságérzetüket nézni gyenge vagyok,
legyen hát miattuk mindig kötelező
visszaütni, amikor én már
nem is akarok.

MÁJUS

A rengő lomb virágtalan,
gyümölcsre nincs reménye,
a nép az utcán csak rohan,
hol hömpölyögni kéne.

Tántorognak a bogarak
a pimpós jelszavaktól,
s füstköd-takarta ég alatt
az ünnep elbitangol.

A szabadság koldulni megy,
de nem kap vért, se könnyet,
a rend, az egykor szép gyerek
kezét sem fogja többet.

Ügyünk, úgy tetszik, tönkre ment -
maradjunk hát a tönkön,
zsibbadt fenékkal várva fent,
hogy új hajtása nőjön,

várva, hogy jár mindenkinek
a zsendülés jogán juss,
hiszen sokáig nem lehet
virágtalan a május.

A KÉRDÉSEK FOLYTATÁSA

*„S mondd, mit érlel annak a sorsa,
ki költő s fél és így dalol”*

(József Attila: Mondd, mit érlel)

És annak a sorsa mit érlel,
aki már mindent feladott,
kiegyezett a szenvedéssel
s szíve megtörve sem sajog?
Már azt se bánja, ha reményét
vesztegetik a Halleron,
egyetlen kincse a szegénység -
és el sem rejti már nagyon.

És annak a sorsa mit érlel,
akit nem véd szakszervezet,
beéri szárazabb kenyérrel
s betegen is dolgozni megy?
Asztalra még akkor se verhet,
ha igaza nyilvánvaló,
szótlanul cipeli a terhet
s futtában székel, mint a ló.

És annak a sorsa mit érlel,
aki máról holnapra él,
ritkán kerül gyomrába étel
s feje fölött már nincs fedél?
Bűzlik a metróállomáson,
szánalmat kelt s orrot facsar,
neki nem ünnep a Karácsony
s nem büszke arra, hogy magyar.

És annak a sorsa mit érlel,
ki éhe a szépnek, meg egy
bizonyos fajta lelki kényszer
verset olvasni késztetett?
Költők siralmas árulása
úgy döf szívébe, mint a tör,
mert mind a múltját magyarázza
s nem a jövőéért pöröl.

És annak a sorsa mit érlel,
ki komolyan lelkesedett
a proletár utókorért, mely
mára nevetség tárgya lett?
Vigasza, hogy e kacagásnak
hideglelés felhangja van...
Akit riasztanak az árnyak -
az nevet ilyen hangosan.